

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Darja Kralj

**Prepoznavnost strukturnih skladov v Sloveniji:
analiza medijskih vsebin v letu 2007**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Darja Kralj

**Mentorica: izr. prof. dr. Maja Bučar
Somentorica: doc. dr. Maruša Pušnik**

**Prepoznavnost strukturnih skladov v Sloveniji:
analiza medijskih vsebin v letu 2007**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

*Zahvaljujem se mentorici in somentorici
za pomoč in napotke pri pisanju naloge.*

*Prav tako se zahvaljujem vsem, ki so mi
vedno stali ob strani in me niso omejevali.*

Hvala mama, ker si najboljša!

PREPOZNAVNOST STRUKTURNIH SKLADOV V SLOVENIJI: analiza medijskih vsebin v letu 2007

V diplomskem delu je podana prepoznavnost strukturnih skladov v Sloveniji. Avtorica želi na podlagi treh raziskovalnih instrumentov prikazati sliko strukturnih skladov v medijih, mnenje ljudi in mnenje strokovnjaka. Pri tem obravnava tudi kohezijsko politiko. V prvih poglavjih predstavlja politiko strukturnih skladov na ravni EU, nato delovanje te politike na slovenskih tleh in pri tem predstavi ključne programe in akterje delovanja na področju skladov v Sloveniji. SVLR je odgovorna za komunikacijo in prezentacijo strukturnih skladov v medijih. Ključni del naloge predstavlja analiza medijskih vsebin, pri čemer izpostavi splošne, negativne in pozitivne prezentacije strukturnih skladov in kohezijske politike v medijih. Ugotovi, da je prepoznavnost skladov v Sloveniji slaba. Poda mnenje, da so krivi mediji, saj posredujejo napačne, izkrivljene in negativne informacije. Avtorica meni, da so ljudje in splošna javnost vse boljše seznanjeni s tematiko strukturnih skladov, vendar je potrebno v prihodnje delati predvsem na pozitivni in pravilni prezentaciji ter boljšem razumevanju samega sistema črpanja sredstev iz skladov v Sloveniji.

Ključne besede: Evropska unija, strukturni skladi, kohezijska politika, mediji, študija primera

RECOGNITION OF STRUCTURAL FUNDS IN SLOVENIA: analysis of media context in year 2007

The study examines recognition of structural funds in Slovenia. Author wants with three research instruments to show »picture« of Structural funds in media, opinion of the people and opinion of an expert. Within this he discuss also cohesion policy. In the first sections he introduces policy of structural funds of European Union level, then operating of this politics in Slovenia – this includes introduction of key programmes and actors of operating on structural funds area in Slovenia. Government Office for Local Self-Government and Regional Policy is responsible for communication and representation of structural funds in media. The main part of the study is analysis of media content, among this he emphasises general, negative and positive representation of structural funds and cohesion policy in media. Authors opinion is, that the main quilt are carrying media, because they mediate wrong, twisted and negative information. People and public opinion are better informed with structural funds, but in the future is recommended to work on a positive, right representation and better understanding of the structural funds system and sources in Slovenia.

Key words: European Union, Structural Funds, cohesion policy, media, case study

KAZALO

1 UVOD	6
2 STRUKTURNA POLITIKA EU.....	8
2.1 Vrste skladov.....	11
2.2 Predpristopna pomoč.....	14
3 STRUKTURNA POLITIKA V SLOVENIJI.....	15
3.1 Finančna perspektiva 2004–2006.....	16
3.2 Finančna perspektiva 2007–2013.....	17
3.3 Institucije v Sloveniji, odgovorne za izvajanje politike strukturnih skladov ...	19
4 SVLR IN ODNOSI Z JAVNOSTMI.....	21
4.1 Komunikacija SVLR-ja z mediji.....	22
4.2 Mediji kot kanal za prenos informacij	23
5 VPLIV MEDIJEV IN JAVNO MNENJE	25
6 POZNAVANJE STRUKTURNIH SKLADOV IN KOHEZIJSKE POLITIKE –	
Analiza mnenj anketirancev	28
7 POJAVLJANJE STRUKTURNIH SKLADOV IN KOHEZIJSKE POLITIKE V	
MEDIJIH – Tekstualna analiza medijskih vsebin	29
7.1 Metodologija in vzorec	30
7.2 Medijske vsebine, namenjene ciljema informiranja in obveščanja.....	32
7.3 Negativno vrednotenje strukturnih skladov in kohezijske politike v medijskih vsebinah	39
7.4 Pozitivno vrednotenje strukturnih skladov in kohezijske politike v medijskih vsebinah	42
8 SKLEP	47
9 LITERATURA	51
10 PRILOGA	Error! Bookmark not defined.
PRILOGA A: Grafični prikaz analiziranih medijskih vsebin	58
PRILOGA B: Zgodovinski pregled razvoja strukturnih skladov	59
PRILOGA C: Tabela dodeljenih sredstev v kohezijski politiki v letih 2007–2013	62
PRILOGA D: Intervju	62
PRILOGA E: Anketa.....	64
PRILOGA F: Primeri prikaza realiziranih projektov	69
PRILOGA G: Primer informacijske table	71

SEZNAM KRATIC

BDP: Bruto domači proizvod

EEL: Enotna evropska listina

EK: Evropska komisija

EKUJS: Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad

EPD: Enotni programski dokument

EQUAL: Pobuda skupnosti, ki podpira boj proti diskriminaciji pri delu in enake možnosti moških in žensk dostopa do delovnih mest, poslov in izobraževanja.

ES: Evropska skupnost

ESPJ: Evropska skupnost za premog in jeklo

ESRR: Evropski sklad za regionalni razvoj

ESS: Evropski socialni sklad

EU: Evropska unija

FIUR: Finančni instrument za usmerjanje ribištva

INTERREG III: Pobuda skupnosti za sodelovanje med regijami, ki podpira obmejne regije in skupne projekte udeležencev iz različnih držav članic in regij.

ISPA: Program predpristopne pomoči, kateri je podpiral večje naložbe v prometno infrastrukturo in okolje ter se je iztekel s 1. majem 2004.

LEADER +: Pobuda za razvoj podeželskega prostora (1992–1999).

NSRO: Nacionalni strateški referenčni okvir

OP: Operativni program

OP RČV: Operativni programi razvoja človeških virov za obdobje

OP ROPI: Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

OP RR: Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov

OU: Organ upravljanja

PHARE: Predpristopna pomoč EU za obnovo gospodarstva

RS: Republika Slovenija

SAPARD: Program predpristopne pomoči, namenjen spodbujanju kmetijstva in razvoju podeželja (1992–2003).

SVLR: Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko

URBAN II: Pobuda za razvoj podeželskega prostora (1994–1999).

1 UVOD

Evropska unija si je kot institucija z dolgoletno zgodovino prizadevala za enakopravnost med državami članicami, za enake možnosti, regionalni razvoj. Strukturni skladi so ukrepi za doseg ekonomske in socialne kohezije na področju Unije, predstavljajo osrednji finančni instrument regionalne politike, s katero le-ta prispeva k zmanjševanju gospodarskih in socialnih razlik med regijami znotraj enotnega evropskega trga ter vzpodbuja njihov uravnotežen in trajnostni razvoj. Za možne prejemnike sredstev pa se z dostopom do teh skladov odpira dodaten vir sofinanciranja projektov.

Preko strukturnih skladov se financirajo programi socialnoekonomskega razvoja v državah članicah. Slovenija je dobila pravico do črpanja le-teh, ko je postala 1. maja 2004 polnopravna članica Evropske unije (EU).

Tudi s pomočjo strukturne politike¹ Slovenija ne bo več zaostajala v razvoju in bo primerljiva z ostalimi članicami EU.

V medijih je zaznati očitke, da se iz teh skladov črpa premalo, da so postopki zamudni, da Sloveniji ne bo uspelo porabiti vseh dodeljenih finančnih sredstev. V prvi finančni perspektivi 2004–2006 je bilo na voljo 458 milijonov evrov nepovratnih sredstev pomoči iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada. V novi finančni perspektivi 2007–2013 je na voljo 4,2 milijarde evrov².

Ali se v medijih premalokrat pojavijo informacije o tej tematiki, ali je kriva neustreznost, nepravilnost, nezanimivost vsebine; ali se Slovenci še vedno ne zavedamo, da smo del EU, ali je evropska identiteta prisotna pri Slovencih? Odgovori na ta vprašanja bi lahko prispevali k boljšemu razumevanju odnosa ljudi do strukturnih skladov in kohezijske politike.

Ključna naloga diplomskega dela je raziskati in predstaviti, kako so strukturni skladi in kohezijska politika obravnavani v izbranih medijskih vsebinah (kliping)³ v letu 2007 in prikazati sam odnos medijev do tematike skladov. Kliping sem prejela na Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR). Te izbrane medijske vsebine se v okviru akcijskega načrta informiranja in obveščanja javnosti opredeljuje kot enega

¹ V nadaljevanju uporabljam izraz kohezijska politika zaradi vse večje rabe tega termina.

² Podatki o zneskih za prvo in drugo finančno perspektivo so povzeti iz spletnih strani strukturnih skladov v Sloveniji.

³ Kliping je spremljanje medijev, kaj, kje in kdaj je bilo kaj o določeni stvari objavljeno v medijih (Ivan Kanič, Terminološki kotiček in spletne strani družbe za spremljanje in analizo medijev – dostopno na <http://www.klipping.si/>).

od kazalcev za merjenje uspešnosti same strategije in zajemajo število objavljenih vsebin na temo strukturnih skladov in kohezijske politike. Ker analiza zajema medijske vsebine v letu 2007, v katerem se je še vedno črpalo sredstva iz prve finančne perspektive (hkrati predstavlja začetek nove finančne perspektive 2007–2013), bom v analizi upoštevala ključne cilje, navedene v Priročniku za izvajanje akcijskega načrta obveščanja in informiranja javnosti o Strukturnih skladih in Kohezijskem skladu (za obdobje 2004–2006), saj je bil komunikacijski načrt za novo programsko obdobje izdan šele junija 2008 (Komunikacijski načrt informiranja in obveščanja javnosti o izvajanju operativnih programov v programskem obdobju 2007–2013).

Za ovrednotenje prepoznavnosti strukturnih skladov in kohezijske politike uporabim študijo primera, pri tem v nalogi uporabim tri raziskovalne instrumente: anketo, intervju in tekstualno analizo izbranih medijskih vsebin. Anketa služi za splošni vtis o mnenju ljudi o strukturnih skladih in kohezijski politiki v Sloveniji, intervju predstavlja mnenje strokovnjaka oz. osebe, ki dejansko dela na področjih strukturnih skladov; medijska analiza pa daje oceno prezentacije strukturnih skladov in politike v medijih.

Diplomsko delo je sestavljeno iz treh delov. V prvem delu obravnavam strukturno politiko EU, vrste skladov, vrste predpristopnih pomoči, strukturno politiko v Sloveniji, finančni perspektivi, čezmejno sodelovanje, institucije, odgovorne za izvajanje strukturne politike v Sloveniji. Ukvarjam se z nalogami strukturnih skladov, njihovo pomembnostjo in njihovim delovanjem.

Drugi del zajema odnos SVLR-ja z javnostmi, komunikacijo z mediji, pomembnost medijev za prenos informacij ter samo strategijo obveščanja in informiranja. Predstavim tudi teorije moči medijev, javnega mnenja in pogoje za medijsko vplivanje na javno mnenje o politiki EU.

Tretji del predstavlja osrednji del naloge, analizo izbranih medijskih vsebin v letu 2007. V analizo so zajete medijske vsebine, katere zajemajo, obravnavajo, poročajo o strukturnih skladih, kohezijskem skladu, kohezijski politiki, o projektih, sofinanciranih s strani strukturnih skladov. Strukturna politika zajema: delovanje strukturnih skladov, kohezijskega sklada, uresničevanje projektov, čezmejno sodelovanje. Dodatne selekcije vsebin ni bilo, saj kliping že izloči nepomembne vsebine.

V sami analizi se naslanjam na svoje branje in vrednotenje medijskih vsebin. V nalogi bom skušala ovrednotiti naslednje delovne teze:

1. Izbrane medijske vsebine informirajo s posredovanjem informacij o strukturnih skladih in kohezijski politiki končne upravičence,⁴ potencialne nosilce, pobudnike projektov in uporabnike o možnostih, ki jih ponuja pomoč iz strukturnih in kohezijskega sklada.

2. Vsebine v izbranih medijih so namenjene seznanjenju širše javnosti z vlogo skladov EU in ukrepov EPD-ja.

3. Medijske vsebine so mnogo bolj nagnjene k negativnemu poročanju o strukturnih skladih in kohezijski politiki kot pozitivnemu.

Prav tako predstavljam rezultate ankete o poznavanju strukturnih skladov in kohezijske politike. V analizi me bo posebej zanimalo, ali sta ključna cilja ukrepov informiranja in obveščanja javnosti izpolnjena, v okviru katerih tem se poroča o strukturnih skladih in kohezijski politiki, ali je poročanje pozitivno, negativno; v tem oziru bom pozorna na besedne zveze in poimenovanja, način poročanja, pravilnost podanih informacij, na naslove in podnaslove v tiskanih medijih.

2 STRUKTURNA POLITIKA EU

Gospodarski in politični razpad po drugi svetovni vojni je bil povod za uresničitev ideje o povezovanju evropskih držav. Najpomembnejši korak k združenji Evropi sega v leto 1951 s podpisom pogodb za Evropsko skupnost za premog in jeklo (ESPJ).

Skladi so se najprej razvijali kot posamični finančni instrumenti, leta 1987 so bili združeni v strukturno politiko z Enotno evropsko listino (EEL) (Mrak 2004). Razpredelnica zgodovine razvoja strukturnih skladov je v prilogi B, tabela B.1.

⁴ Končni upravičenec – je tisti udeleženec v upravljanju strukturnih skladov, ki pripravi in izvede projekt ali odobri državno pomoč. Končni upravičenci v Sloveniji so pravne osebe javnega prava – ministrstva, javna agencija, javni sklad.

Cilj Evropske unije je postati vodilno gospodarstvo na svetu, pri tem igra strukturna politika⁵ veliko vlogo, saj je njena vloga odpraviti razlike v regijah in spodbuditi konvergenco. Tako je strukturna politika:

»politično področje, čigar cilja sta krepitev gospodarske in socialne kohezije in harmonični razvoj Skupnosti kot celote« (Petzold 2000, 23),

»... politika zastavitve in upravljanja s ključnimi mehanizmi, tj. Strukturnimi skladi, za doseganje cilja kohezije« (Bučar 2007, 13).

Pri strukturni oz. kohezijski politiki gre za večletne, različne razvojne programe. Pri tem je pomembno partnerstvo med Evropsko komisijo in različnimi akterji v državah članicah, pri tem država sama določa razvojne prioritete. Evropska komisija⁶ zastopa interese celotne Evropske unije in je neodvisna od vlad držav članic. Komisija ima izključno pravico, da predlaga novo evropsko zakonodajo, hkrati pa skrbi za pravilno izvajanje zakonodaje EU, nadzoruje porabo sredstev EU in jo zastopa pri mednarodnih organizacijah. Država članica v soglasju z regionalnimi in lokalnimi akterji predlaga razvojne ukrepe, katere mora potrditi Komisija. Velik del pokrivajo evropska sredstva, določen del si morajo priskrbeti države članice.

V kohezijsko politiko EU nameni več kot tretjino svojega proračuna, le-ta temelji na načelu solidarnosti, saj razvitejše regije oz. države finančno pomagajo manj razvitim.

Delovanje strukturne politike temelji na šestih glavnih načelih: koncentracija, programiranje, partnerstvo, dodatnost, subsidiarnost in učinkovitost vrednotenja učinkov. Delovanje strukturni skladov⁷ na ravni EU je razdeljeno na naslednje faze (Bučar 2007):

1. *faza predlaganja* (najpomembnejša vloga Evropske komisije, saj ima izključno pristojnost predlagati osnutek nove finančne perspektive);
2. *faza odločanja* (zapleten proces, saj nanjo vplivajo številni akterji in visoka stopnja sodelovanja med njimi);
3. *faza izvajanja* (je izključno v pristojnosti držav članic).

⁵ Uporabljata se tudi izraza kohezijska in regionalna politika, kot navaja Mrak (2004, 29). V zborniku Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščen vir? je kohezijska politika definirana kot: »skupek politik na ravni EU, ki stremijo h gospodarski, socialni in teritorialni konvergenci na EU«; regionalna politika: »pa je usmerjena na konvergenco zaostalih regij, kamor spadajo regije, ki dosegajo zgolj 75 % povprečnega bruto domačega proizvoda (BDP) na ravni EU in regije z gostoto prebivalstva, manjšo od osmih prebivalcev na kvadratni kilometer (Bučar 2007, 13)

⁶ Povzeto po spletni strani Evropske komisije v Sloveniji.

⁷ Podrobnejša razlaga o delovanju strukturnih skladov na ravni EU v: Bučar 2007, 26–35.

Postopek sprejemanja strukturne politike EU se začne, ko Evropska Komisija Svetu EU predloži prvi osnutek finančne perspektive – sedemletnega obdobja (finančni perspektivi v Sloveniji sta podrobneje razloženi v naslednjem poglavju).

V obdobju 2000–2006 je imela strukturna politika tri prednostne cilje, kateri so osnova za delovanje strukturnih skladov:

- *cilj 1*: spodbujanje razvoja in strukturno prilagajanje regij, ki zaostajajo v razvoju;
- *cilj 2*: podpiranje gospodarske in socialne preobrazbe območij s strukturnimi težavami;
- *cilj 3*: podpiranje prilagajanja in posodabljanja politik in sistemov izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja.

Druga finančna perspektiva 2007–2013 opredeljuje naslednje tri prednostne cilje (Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006):

- *cilj 1: konvergenca*, ki je usmerjen v pospeševanje konvergence najmanj razvitih držav članic in regij z izboljšanjem pogojev za rast in zaposlovanje s pomočjo povečevanja in izboljšanja kakovosti naložb v fizični in človeški kapital, razvoja inovacij in družbe znanja, prilagodljivosti na gospodarske in socialne spremembe, varovanja in izboljšanja okolja ter upravne učinkovitosti. Ta cilj predstavlja prednostno nalogo skladov;
- *cilj 2: regionalna konkurenčnost in zaposlovanje*, ki je izven najmanj razvitih regij usmerjen v krepitev konkurenčnosti in privlačnosti regij ter zaposlenosti s predvidevanjem gospodarskih in socialnih sprememb, vključno s spremembami, povezanimi s sprostitev trgovine, s pomočjo povečevanja in izboljševanja kakovosti naložb v človeški kapital, inovacij in spodbujanja na znanju temelječe družbe, podjetništva, varovanja in izboljšanja okolja, izboljšanja dostopnosti, prilagodljivostjo delavcev in podjetij ter razvoja skupnih trgov dela;
- *cilj 3: evropsko teritorialno sodelovanje*, ki je usmerjen v krepitev čezmejnega sodelovanja s pomočjo lokalnih in regionalnih skupnih pobud, transnacionalnega

sodelovanja s pomočjo ukrepov za spodbujanje integriranega teritorialnega razvoja, povezanega s prednostnimi nalogami Skupnosti, ter krepitev medregionalnega sodelovanja in izmenjave izkušenj na ustrezni teritorialni ravni.

Druga finančna perspektiva⁸ se od prve razlikuje po številu strukturnih skladov, katero je zmanjšano na dva: ESRR in ESS. EKUJS in FIUR sta preoblikovana in nista več del strukturne politike, ampak obstaja za njiju posebna ureditev. Kohezijski sklad je del enotne pravne ureditve skupaj s strukturnimi skladi in zanj ne obstaja več posebna pravna ureditev kot v obdobju 2004–2006.

2.1 Vrste skladov

Strukturni skladi⁹ so finančni instrument regionalne politike EU. Podpirajo razvoj tistih evropskih regij, ki zaradi različnih vzrokov zaostajajo v razvoju, katerih bruto domači proizvod (BDP) ne presega 75 % povprečja EU. Njihov cilj je zmanjšati te razlike in ustvariti okolje za enakomeren in uravnotežen razvoj vseh držav in regij Evropske unije.

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)

ESRR prispeva k zmanjševanju razlik v gospodarski in socialni razvitosti evropskih regij, tako da podpira vlaganja v proizvodnjo in infrastrukturo, zdravstvo in izobraževanje. Projekti, sofinancirani iz ESRR, naj bi prispevali na ravni prve prednostne naloge, ki je:

- *dvig konkurenčnosti*: povečana konkurenca zahteva stalne tehnološke in organizacijske izboljšave, za katere so potrebne velike naložbe;

⁸ Navodila in programski dokumenti za izvajanje druge finančne perspektive 2007–2013 so na voljo na spletni strani: <http://www.euskladi.si/>.

⁹ Strukturni skladi so povzeti po: *Kohezijska politika Evropske unije*. 2004. Ljubljana: COPIS in spletnih straneh Strukturnih skladov v Sloveniji.

- *zvišanje inovativnosti in tehnološke zahtevnosti proizvodnih procesov in proizvodov*: krepitev sposobnosti uporabe globalnega znanja in tehnologije je glavni vir nacionalne konkurenčne zmožnosti;
- *povečanje fleksibilnosti in bolj učinkovita organizacija podjetij*: povečanje zmožnosti uvedbe tehnološke izboljšave, izboljšanje notranje organizacije in prilagajanje spreminjajočim se zahtevam trga;
- *razvoj podjetništva*: vloga politike, usmerjene v razvoj, je izboljšati pogoje za zagon novih podjetij in ustanov.

Evropski socialni sklad (ESS)

ESS je finančni instrument, ki je namenjen vlaganju v ljudi. Njegova naloga je zmanjševanje stopnje brezposelnosti, spodbujanje zaposljivosti in razvijanje podjetniškega duha, vlaganje v znanje, skrb za enake možnosti in socialno vključenost vseh v trg delovne sile. Predvsem spodbuja:

- aktivno politiko trga dela,
- enake možnosti za vse, ki vstopajo na trg dela,
- vseživljenjsko učenje,
- prilagodljivost posameznikov in podjetij ter razvoj podjetništva,
- izboljšanje enakih možnosti zaposlitve žensk in moških.

Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS)

Naloge tega sklada so podpiranje povezanosti kmetijstva in podeželja, izboljševanje konkurenčnosti kmetijstva, gospodarsko prestrukturiranje in ohranjanje poseljenosti podeželskih območij, ustvarjanje pogojev za doseganje enakovredne ravni dohodka kmetijskega prebivalstva, varovanje okolja in ohranjanje naravne ter kulturne dediščine podeželja. Cilji tega sklada:

- povečati učinkovitost in konkurenčnost sektorja;
- uspešna prilagoditev zahtevam skupnega trga EU;
- spodbujati dodatne vire dohodkov na podeželju;

- spodbujati varnost in kakovost živilskih izdelkov;
- ohranjati in trajnostno razvijati gozdove.

Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR)

Podpira prizadevanja za ravnovesje med ribolovnimi viri in njihovim izkoriščanjem, pomaga ohranjati konkurenčnost ribištva in oživlja območja, odvisna od ribištva.

Glavni cilji sklada so predvsem doseganje trajnostnega ravnovesja med ribolovnimi viri in njihovim izkoriščanjem, krepitev konkurenčnosti gospodarskih subjektov v ribiški panogi, povečanje dodane vrednosti izdelkov ribištva in ribogojstva ter izboljšanje učinkovitosti trženjskega spleta. Z ukrepi in naložbami sklad pripomaga k učinkovitemu prilagajanju ribištva in ribogojstva na omejene ribolovne vire in spreminjajoče se zahteve trga.

Kohezijski sklad

Kohezijski sklad je poseben sklad, ki deluje v okviru regionalne politike EU. Ustanovljen je bil za pomoč regijam oz. državam, ki morajo nameniti velik del sredstev razvoju prometne infrastrukture in izboljšanju okolja. V nasprotju s strukturnimi skladi kohezijski sklad ne podpira posebnih strateških programov, temveč neposredno sofinancira velike infrastrukturne in okoljske projekte. Do teh sredstev so upravičeni:

- okoljski projekti, ki pomagajo dosegati cilje iz Pogodbe ES, v sklopu prednostnih nalog okoljevarstvene politike Skupnosti na podlagi okoljske politike in okoljskega akcijskega programa. V okviru sklada se lahko financirajo projekti s področja ravnanja s komunalnimi odpadki, odvajanja in čiščenja odpadnih voda, oskrbe s pitno vodo, zagotavljanja poplavne varnosti ter na področju učinkovite rabe energije in obnovljive energije;

projekti prometne infrastrukture za gradnjo ali razvoj prometne infrastrukture, kot jo opredeljujejo smernice za razvoj vseevropskega prometnega omrežja.

2.2 Predpristopna pomoč

Predpristopna pomoč je finančni instrument, s katerim EU pripravlja potencialne nove članice na vstop v povezavo. Priprava Slovenije na črpanje finančnih sredstev iz strukturnih skladov je potekala z naslednjimi predpristopnimi pomočmi¹⁰ oz. programi:

- PHARE: je namenjen spodbujanju ekonomske in socialne kohezije, največjo pozornost posveča gospodarskemu razvoju, prometu, človeškim virom in okolju;
- SAPARD: vsebuje ukrepe za prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja;
- ISPA: je bil ustanovljen po vzoru Kohezijskega sklada in je bil usmerjen v večje projekte s področja varstva okolja in prometne infrastrukture.

Pobude Skupnosti so bile uvedene s finančno perspektivo 2000–2006, vsako pobudo financira en sklad:

- INTERREG III je namenjen spodbujanju čezmejnega in medregionalnega sodelovanja – pobudo financira ESRR;
- URBAN II je usmerjen na podporo inovativnim strategijam za oživitev mest in propadajočih urbanih območij – financira ga ESRR;
- LEADER + je namenjen usklajevanju aktivnosti med gospodarstvom in podeželskimi skupnostmi in s tem tudi integriranemu razvoju – financira ga EKUJS;
- EQUAL je usmerjena na področje aktivne politike zaposlovanja in socialne vključenosti – financira ga ESS.

¹⁰ Podrobnejša razlaga o predpristopnih pomočeh in njihovi uspešnosti se nahaja v Enotnem programskem dokumentu za začetnike 2004–2006, 20–22.

3 STRUKTURNA POLITIKA V SLOVENIJI

Še preden je Slovenija postala polnopravna članica EU, je začela s črpanjem denarja iz predpristopnih programov in pobud skupnosti že leta 1994 v okviru programa PHARE. Namen je bil krepitev institucij na vseh področjih, za projekte na področju infrastrukture, okolja, prometa, energetike, šolstva in izobraževanja. Nadaljevalo se je s programi ISPA in SAPARD.

V Sloveniji je s članstvom v EU leta 2004 začela veljati prva finančna perspektiva¹¹ oz. finančno obdobje.

Finančna perspektiva temelji na dogovoru o ključnih prednostnih nalogah in okvirnih proračunskih odhodkih v določenem obdobju. Prva finančna perspektiva je trajala od 2000 do 2006, za Slovenijo od 2004 do 2006¹². Od leta 2007 do 2013 se odvija druga finančna perspektiva, katera določa temeljni okvir evropske politike.

Finančna perspektiva močno vpliva na razvoj Evropske unije, njenih politik in tako tudi na položaj Slovenije v njej; zajema skupne politike Evropske unije in druga področja, na katerih Slovenija deli suverenost z ostalimi državami članicami. Sedemletna obdobja, pri katerih je doseženo soglasje glede širših prednostnih področij za celotno obdobje, omogočajo EU ustrezno načrtovati porabo denarja. Celoten znesek za celotno obdobje in letni proračun v tem obdobju potrdita Svet EU in Evropski parlament.

Čezmejno sodelovanje

Slovenija sodeluje s sosednjimi državami v okviru predpristopnega instrumenta PHARE, in sicer intenzivno že od leta 1994; začelo se je s sodelovanjem z Italijo in v letu 1995 še z Avstrijo in Madžarsko. Z leti se je stopnja sodelovanja med čezmejnimi partnerji in med razvojnimi obmejnimi institucijami v Sloveniji ustrezno povečevala, področja sodelovanja pa razširjala na vse instrumente oz. pobude Skupnosti. Slednje tako obsegajo trajnostni razvoj, gospodarsko sodelovanje, razvoj človeških virov, predvsem pa izstopa potreba po sodelovanju na področju turizma, naravnih virov, regionalno sodelovanje ter sodelovanje na področju kulture in človeških virov v okviru

¹¹ Vsebina poglavja in podpoglavij je povzeta po spletnih straneh Evrope v Sloveniji in spletnih straneh Strukturnih skladov v Sloveniji.

¹² Sredstva dodeljena v tem finančnem obdobju se lahko črpajo do konca leta 2008.

malih projektov. Slovenija je v obdobju od 1994 do 2003 uresničila več kot 300 tovrstnih projektov, kar kaže na velik interes in potrebo po reševanju skupnih problemov v obmejnih regijah.

3.1 Finančna perspektiva 2004–2006

Slovenija je bila v obdobju 2004–2006 neto prejemnica sredstev iz proračuna EU, saj je iz njega po ocenah prejela 94,1 milijarde¹³ tolarjev več, kot je vanj vplačala. Tako je v obdobju 2004–2006 iz proračuna EU prejela 295,3 milijarde tolarjev. Slaba tretjina sredstev je bila namenjena kmetijstvu, petina strukturni politiki (iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada za projekte na področju okolja in prometne infrastrukture), dobra šestina notranji politiki (vzpostavitev schengenske meje, raziskave in razvoj, izobraževanje, kultura, zaposlovanje, okolje, zdravje itd.), četrtna pavšalnim povračilom (za krepitev denarnih tokov in proračunsko izravnavo) in šestina predpristopni pomoči.

Enotni programski dokument (EPD) je prednostni dokument, ki je določal vsebine in pogoje, s katerimi je imela Slovenija dostop do virov štirih strukturnih skladov.

EPD je akcijski načrt Republike Slovenije za obdobje 2004–2006, v katerem so opredeljene vsebine in pogoji za dostop do virov strukturnih skladov, prednostne naloge za delovanje skladov in države članice, njihovi posebni cilji, prispevek posameznih skladov in drugih finančnih virov, le-tega odobri Evropska komisija. EPD je opredeljeval 4 prednostne naloge¹⁴:

- *spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti* (spodbujanje razvoja inovacijskega okolja, spodbujanje razvoja turističnih destinacij, izboljšanje razvoja podpornega okolja za podjetništvo, gospodarska infrastruktura in javne storitve, znanje, razvoj človeških virov, razvoj in krepitev aktivnih politik trga dela, pospeševanje socialnega vključevanja, vseživljenjsko učenje, spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti);

¹³ Podatki o zneskih za finančno perspektivo 2004–2006 so povzeti iz spletne strani Vladnega portala z informacijami o življenju v EU. Dostopno na <http://evropa.gov.si/proracun/slovenija-finance/>.

¹⁴ Več o ukrepih in ciljih posameznih prednostnih nalog v Enotnem programskem dokumentu za začetnike 2004–2006, 37–52.

- *prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva* (izboljšanje predelave in trženja kmetijskih proizvodov, naložbe v kmetijska gospodarstva, diverzifikacija kmetijskih dejavnosti in dejavnosti, ki so blizu kmetijstvu; investicije v gozdove za izboljšanje gozdarske in ekološke vrednosti gozdov, trženje kakovosti kmetijskih in živilskih proizvodov, posodobitev obstoječih plovil in mali priobalni ribolov ter ribogojstvo, predelava in trženje);
- *tehnična pomoč* (obveščanje javnosti, študije, vrednotenja, računalniški sistemi za spremljanje in vrednotenje ter vodenje in izvajanje programa).

3.2 Finančna perspektiva 2007–2013

Slovenija je morala skladno z normativnimi podlagami EU, za izvajanje kohezijske politike EU v obdobju 2007–2013, pripraviti programske dokumente na dveh hierarhičnih ravneh¹⁵:

- na prvi ravni Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO), ki opredeljuje generalno strategijo države članice za doseganje hitrejše konvergence (EK ga je potrdila 18. 06. 2007)
- na drugi ravni, torej na osnovi Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja, operativne programe (OP).

NSRO opredeljuje nacionalno strategijo in prednostne naloge Slovenije za kohezijsko politiko v programskem obdobju 2007–2013 ter navaja, kako bodo porabljena sredstva, prejeta od Evropske unije, za zagotavljanje rasti in delovnih mest v sedemletnem obdobju.

Operativni programi imajo enako funkcijo kot EPD za obdobje 2004–2006 in so torej pravna podlaga za črpanje sredstev, saj jih Evropska komisija potrdi z odločbo.

Operativni programi s skladnim nizom razvojnih prioritet določajo razvojno strategijo in cilje razvoja, ki jih želi država na posameznem področju doseči s finančno pomočjo evropskih skladov.

¹⁵ Poglavlje je povzeto po spletnih straneh Strukturnih skladov v Sloveniji in iz NSRO-ja in iz Bučar 2007.

Specifični tematski in teritorialni cilji, ki jim bo Slovenija sledila s sredstvi kohezijske politike, so v tej perspektivi naslednji:

- spodbuditi podjetništvo, inovativnost in tehnološki razvoj,
- izboljšati kvaliteto sistema izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalno-razvojne dejavnosti,
- izboljšati fleksibilnost trga dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve še posebej z ustvarjanjem delovnih mest ter spodbujanjem socialne vključenosti,
- zagotoviti pogoje za rast z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti, izboljšanje kakovosti okolja in ustrezne infrastrukture,
- skladen razvoj regij.

Načrtovanje in poraba sredstev evropske kohezijske politike, ki jih ureja Uredbo o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013 (Uradni list RS, št. 41, 11. 05. 2007), poteka na področjih treh operativnih programov:

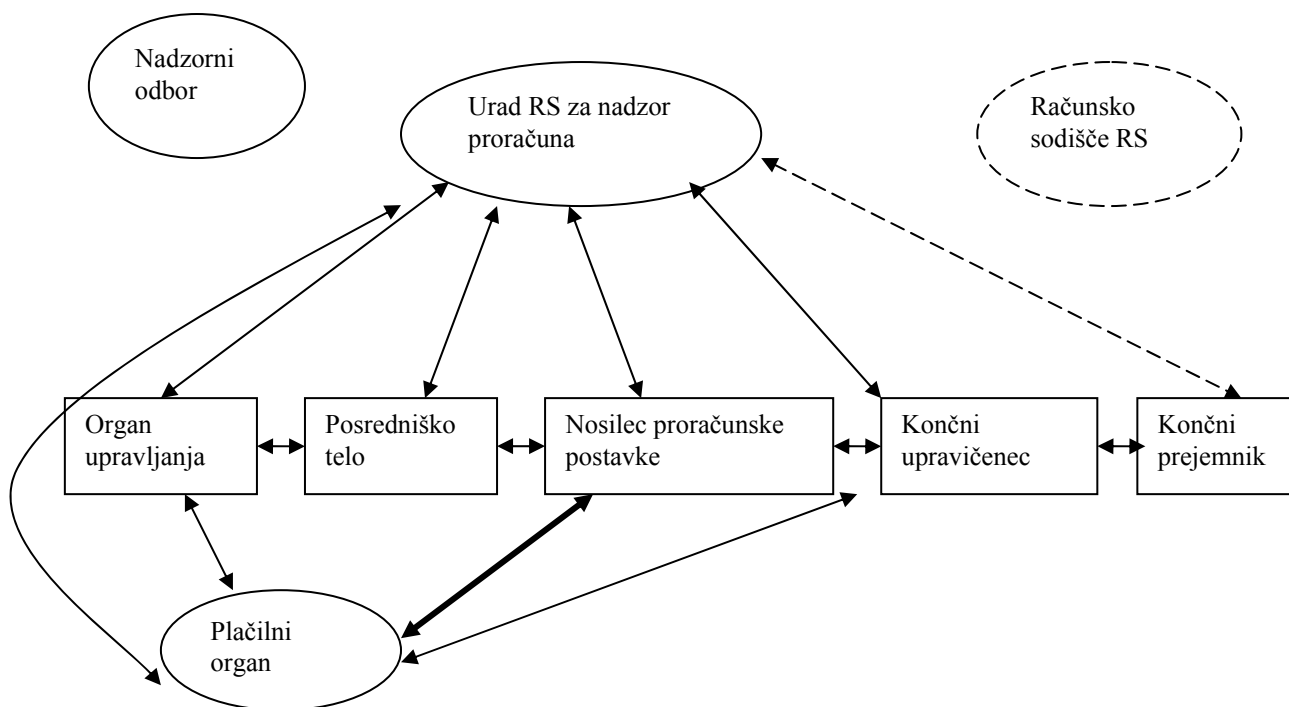
1. Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 (OP RR);
2. Operativni programi razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 (OP RČV);
3. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013 (OP ROPI).

Prvi in tretji OP financira ESRR, drugi ESS. Razvoj podeželja je v novi perspektivi ločen od kohezije, saj bo to področje pokrival novoustanovljeni sklad za razvoj podeželja. Tako bo Slovenija v okviru programa za razvoj podeželja prejela okoli 900 milijonov evrov za izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, izboljšanje okolja in podeželja, za večjo kakovost življenja na podeželju in za diverzifikacijo podeželskega gospodarstva.

3.3 Institucije v Sloveniji, odgovorne za izvajanje politike strukturnih skladov

V tem poglavju na kratko predstavljam ključne institucije¹⁶, ki so odgovorne za izvajanje kohezijske politike v Sloveniji.

Shema 3.1: Akterji na področju strukturne politike v Sloveniji

Vir: *Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščen vir?* (2007, 42).

V shemi 3.1 so prikazane institucije, katere so odgovorne za izvajanje strukturne politike v Sloveniji. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR)¹⁷ je kot organ upravljanja (OU) odgovorna za pravilno upravljanje EPD-ja, Programska dopolnila¹⁸ v primeru Strukturnih skladov in Navodila za izvajanje Kohezijskega sklada v Republiki Sloveniji v obdobju 2004–2006. Informiranje in obveščanje javnosti sodi med cilje četrte prednostne naloge EPD-ja – Tehnična pomoč. OU je moral v letih 2004–2006 izdelati učinkovito strategijo informiranja in integriran akcijski načrt obveščanja, kar pomeni, da je moral:

- opredeliti cilje in skupine,

¹⁶ Vsebina poglavja je povzeta po *Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščen vir?* 2007, 39-65. in spletnih straneh o Strukturnih skladih v Sloveniji.

¹⁷ V prvi finančni perspektivi se je imenovala Služba Vlade za strukturno politiko in regionalni razvoj (SVRP).

¹⁸ Programsko dopolnilo je izvedbeni dokument EPD, ki natančneje opredeljuje elemente za izvajanje prednostnih nalog EPD-ja.

- opredeliti aktivnosti obveščanja, ki zajemajo vse ukrepe v okviru ciljev posameznega sklada;
- opredeliti odgovornost za izvajanje,
- skrbeti za spremljanje in izvajanje,
- sprejeti okvirni finančni načrt.

Tako je v okviru tehnične pomoči SVLR pripravila tudi Priročnik za izvajanje akcijskega načrta obveščanja in informiranja javnosti o Strukturnih in Kohezijskem skladu EU.

Ključna cilja ukrepov informiranja in obveščanja, ki bosta vodilo analize medijskih vsebin, sta:

1. informirati končne upravičence, potencialne nosilce in pobudnike projektov ter uporabnike o možnostih, ki jih ponuja pomoč iz Strukturnih in Kohezijskega sklada Evropske unije in tako pripomoči k preglednosti izvajanja EPD;
2. seznaniti širšo javnost z vlogo skladov in ukrepov EPD, s katerimi želi Slovenija izpolniti razvojne prednostne naloge, objaviti rezultate in vplive pomoči.

Posredniška telesa so odgovorna za izvajanje aktivnosti iz posamezne prednostne naloge, oziroma posameznega sklada:

- Ministrstvo za gospodarstvo – ESRR,
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve – ESS ,
- Ministrstvo za kmetijstvo – EKUJS in FIUR.

Končni upravičenci so zadnji v verigi javnih institucij in so odgovorni za izvedbo posameznih javnih razpisov in programov oziroma odobrijo državno pomoč. Plačilni organ – oddelek pri Ministrstvu za finance, odgovoren za izvrševanje povračil sredstev strukturnih skladov. Neodvisni organ za finančni nadzor – Urad RS za nadzor proračuna v okviru Ministrstva za finance – opravlja naloge neodvisnega finančnega nadzora nad izvajanjem vseh skladov. Nosilci proračunske postavke so neposredni porabniki državnega proračuna, ki imajo v posebnem delu proračuna zagotovljena sredstva za strukturno politiko. Nadzorni odbor je sestavljen iz predstavnikov odgovornih institucij,

lokalnih skupnosti in civilne družbe – ključno telo, ki spremlja in nadzira izvajanje Enotnega programskega dokumenta in Programskega dopolnila, potrjuje in prilagaja spremembe in letno poroča Evropski komisiji. Končni prejemniki so prejemniki sredstev iz določenega strukturnega sklada; projekt izvedejo skladno s pogodbo, sklenjeno s končnim upravičencem, projektno dokumentacijo ter relativnimi pravnimi akti. Računsko sodišče RS opravlja funkcijo najvišjega organa kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe.

Do sedaj sem v nalogi predstavila strukturno politiko na ravni EU ter izvajanje strukturne politike v Sloveniji in njene mehanizme. V nadaljevanju predstavim (predstavljam) odnos SVLR–mediji, odnos SVLR–javnost, strategije obveščanja, saj je SVLR odgovorna za posredovanje informacij o strukturnih skladih in kohezijski politiki medijem in s tem vlogo informiranja ciljnih skupin.

4 SVLR IN ODNOSI Z JAVNOSTMI

Namen odnosov z javnostmi je grajenje in vzdrževanje odnosov med organizacijo in njenimi javnostmi. Vlada vsekakor potrebuje učinkovite odnose z javnostmi, razumemo jih »... v dveh pomenih kot odnose organizacije z upravnimi, vladnimi in zakonodajnimi javnostmi, ali kot odnose vlade s svojimi javnostmi« (Serajnik, 2001: 651).

V analizi naloge je kot organizacija mišljena Služba Vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Med drugim je njena naloga komunikacija, oskrba z informacijami o aktualnih zadevah strukturnih skladov z mediji. Delovanje strukturnih skladov v Sloveniji mora biti dostopno zainteresiranim na vseh ravneh (državni, regionalni, lokalni) in potencialnim prijaviteljem projektov in vsem prejemnikov pomoči iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada. Prav tako je SVLR odgovorna za komunikacijo z ostalimi institucijami, akterji (Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za promet), kateri so povezani z delovanjem strukturnih skladov in kohezijske politike. Nataša Rojšek v svojem magistrskem delu navaja, da:

Informiranje in obveščanje javnosti na primeru strukturnih skladov EU v Sloveniji vsekakor globoko posega na področje odnosov z javnostmi, vendar jih ne moremo enačiti z odnosi z javnostmi, ki jih izvajajo ministrstva in druge državne institucije. Glavna razlika je v tem, da je informiranje in obveščanje javnosti na primeru strukturnih skladov projekt, za katerega so namenjena določena finančna sredstva, ki morajo biti čim bolj učinkovito uporabljena za aktivnosti, ki so upravičene do sredstev iz tega naslova in se ravnati po določenih pravilih iz Uredb Evropske komisije (Rojšek 2007, 9).

Za učinkovit sistem komuniciranja z javnostjo je izdelan akcijski načrt informiranja in obveščanja in vsi ukrepi sprejeti znotraj tega načrta morajo izpolnjevati zahteve Uredbe Komisije št. 1159/2000 oz. Uredbe Komisije št. 621/2004¹⁹.

4.1 Komunikacija SVLR-ja z mediji

V priročniku za izvajane akcijskega načrta obveščanja in informiranja javnosti o Strukturnih skladih in Kohezijskem skladu (za obdobje 2004–2006) je navedeno, da je SVLR (takrat SVRP) odgovoren za vzpostavitev primernih poti za širjenje informacij, na najustreznejši način morajo informirati medije o strukturni pomoči. Stiki z mediji vključujejo sporočila za javnost, objavo člankov, priloge v najprimernejših časopisih, intervjuje, oglase, kontaktne oddaje, tiskovne konference. Posredovane informacije bi morale vključevati uravnoteženo sklicevanje na prispevek Unije, sporočila pa bi morala vsebovati navedbe nalog posameznega sklada in navedbo ustreznega ukrepa. V kratkih sporočilih za tisk se mora jasno navesti prispevek EU.

Aktivnosti v akcijskem načrtu so usmerjene k različnim ciljnim skupinam: posameznikom, skupinam oz. delom neke skupine s posebnim interesom do informacij in k splošni javnosti. Ciljnim skupinam je prilagojeno sporočilo aktivnosti, izbrano orodje obveščanja in časovni načrt za izvedbo. V akcijskem načrtu je več poglavitnih

¹⁹ Uredba komisije 1159/2000 je osnovni dokument o ukrepih informiranja in obveščanja javnosti, ki jih izvajajo države članice v zvezi s pomočjo iz Strukturnih skladov, iz katerega črpa OU. Uredba 621/2004 določa podrobna pravila za izvajanje Uredbe Sveta št. 1164/94 o ukrepih informiranja in obveščanja javnosti v zvezi z dejavnostmi Kohezijskega sklada.

orodij za informiranje in obveščanje javnosti²⁰. Naloga je predvsem usmerjena na orodje medijske kampanje: obveščanje javnosti preko državnih in lokalnih medijev (TV, radio, časopisi, intervjuji, debatne oddaje).

V primerjavi z novim akcijskim načrtom za obdobje 2007–2013 ugotavljam, da se je (bo) komunikacija z mediji poglobila, saj bodo z namenom boljše in podrobnejše seznanjenosti novinarjev v Sloveniji s črpanjem sredstev EU poleg obveščanja v okviru novinarskih konferenc in sporočil za javnost dali večji poudarek tudi z »briefingom« oz. neformalnim srečanjem novinarjev s predstavniki organa upravljanja. Kot je navedeno v načrtu:

»Na ta način želimo pridobiti dodatno zaupanje novinarjev, zagotoviti dodatno transparentnost glede izvajanja postopkov pridobivanja oz. črpanja evropskih sredstev in nenazadnje tudi bistveno prispevati k odpravi napačnega poročanja o črpanju evropskih sredstev zaradi nepoznavanja samega sistema« (Komunikacijski načrt informiranja in obveščanja 2007–2013 2008, 17–18).

SVLR na podlagi izkušenj in analiz v preteklosti poda predloge za izboljšanje strategije obveščanja.

4.2 Mediji kot kanal za prenos informacij

Z razvojem medijev in globalizacijo je posamezniku na voljo vse več in več informacij. Posameznik je dnevno oblegan z informacijskimi sporočili. Informacijsko sporočilo (Tenopir in King v Ungern Steinberg 1999, 229) vsebuje:

- *informacijsko vsebino* (vsebuje pomen informacije);
- *obliko informacije* (sestavljena iz teksta ali podatkov v obliki števil, specifičnega jezika);
- *medij, preko katerega je informacija podana*.

Za konstrukcijo medijskega sporočila je potrebna informacija. Seveda se sporočila razlikujejo po obliki in stilu, po namenu; ampak v osnovi je to neka informacija.

²⁰ Mednje sodijo tudi: razširjanje informacij preko spletnih strani, izdelava in distribucija različnih promocijskih gradiv, dogodki – seminarji, delavnice, konference na državni, lokalni in regionalni ravni; vzpostavitev mreže informacijskih točk po državi, sodelovanje na sejnih in razstavah.

Informacija je »srce« vsakega medijskega sporočila (Kessler 1992). Živimo v informacijski dobi, v kateri so ljudje vpleteni v kreiranje, zbiranje, analizo in širjenje informacij.

SVLR se tako poslužuje več medijev, preko katerih komunicira s ciljnim skupinami, splošno javnostjo. Cilj je, da je Slovenija seznanjena z dogajanjem na področju strukturnih skladov in kohezijske politike.

Vloga (kvalitetnega) prenosa informacij je izredno pomembna, saj se na nek način promovira prispevek EU oz. v tem primeru se promovira same strukturne sklade in s tem se poskrbi za boljšo prepoznavnost, tematika se popularizira. Cilj je preko informiranja in obveščanja vključiti čim več ljudi v aktivno porabo sredstev EU.

Medij je sredstvo za komuniciranje, je objekt preko katerega se udejanji nek namen, je sredstvo, ki prenaša sporočilo (Sorlin 1994), tako SVRL komunicira preko le-teh predvsem s splošno javnostjo, končnimi prejemniki, končnimi upravičenci, lokalnimi oblastmi, trgovskimi organizacijami in strokovnimi telesi, gospodarskimi in socialnimi partnerji, nevladnimi organizacijami, izvajalci in pospeševalci projektov.

V medijih se ustvari slika o določeni temi, vendar je tudi pomembno, kako je kaj predstavljeno, katere informacije so razširjene, pravilnost samih informacij. Način novinarjevega pisanja in napake, ki se pri tem pojavijo, imajo vpliv na mnenje, ki si ga izoblikuje javnost.

5 VPLIV MEDIJEV IN JAVNO MNENJE

Mediji so vseprisotni in imajo pomembno vlogo v vsakdanjiku ljudi. Začetek raziskovanja vpliva množičnih medijev sega v 20. stoletje. Razvoj teorij učinkov množičnih medijev je poimenoval Denis Mcquail, ki govori o »naravni zgodovini« razvoja teorij učinkov množičnih medijev, katerega so oblikovale okoliščine časa in prostora in na katerega so vplivali številni dejavniki, kot so politični interesi, spreminjajoča tehnologija, dogodki zgodovine, aktivizmi skupin pritiska in propagandistov, javno mnenje in trendi v družboslovju (Mcquail 1985).

Tako so se do sedaj razvile naslednje teorije učinkov množičnih medijev (glej Smelser in Baltes 2001, 9472–9479). Prepričevalna teorija zagovarja tezo, da nam mediji pravijo, kaj naj mislimo ali kaj naj naredimo. Po tej teoriji je učinek medijev takojšen. Sledi teorija razpršenosti, katera se od prepričevalne razlikuje po tem, da učinek medijev ni takojšen. Teorija rab in zadovoljitev predlaga, da se občinstvo upre medijskemu vplivu in prisluhne lastnim željam, tako se posameznik sam odloča, kaj in kako bo spremljal medije, saj uporablja medijska sporočila za lastne namene. Teorija prednostnega tematiziranja pravi, da nas mediji z določenimi informacijami usmerjajo, o čem naj razmišljamo. Teorija znanjske vrzeli izpostavi, da določeno informacijo sprejme prej posameznik, ki o dani temi že ima znanje in informacije, s katerimi razpolaga. Kritična teorija meni, da je glavni cilj medijev ohranjanje statusa quo v družbi. Tehnološka teorija meni, da medijske tehnologije v različnih obdobjih hočejo različno vplivati na nas in da nam mediji ne povedo, o čem naj razmišljamo, ampak, kako naj razmišljamo. Sociološka teorija je ugotavljala učinke medijev na družbene organizacije. Situacijska teorija pa pravi, da je učinek medijev odvisen od družbe, v kateri se posameznik nahaja.

Pri tem bi izpostavila teorijo znanjske vrzeli in teorijo prednostnega tematiziranja. Prednostno tematiziranje je kot politični proces nenehnega tekmovanja za pridobitev pozornosti medijev; razlaga, zakaj so določene informacije o določeni temi na razpolago javnosti, je kognitiven proces, ki usmerja ljudi k določenemu razmišljanju. Na podlagi te teorije so posameznikom najbolj pereče tiste zadeve, o katerih mediji največ poročajo (Oblak 2000).

Teorija znanjske vrzeli pravi, da informacijo o dani temi, katera je na voljo v medijih, prej sprejme posameznik, ki že ima neko znanje o tej tematiki. Tako je to, kako

obravnavani mediji vplivajo na splošno javnost, odvisno od tega, ali so imeli člani občinstva s strukturnimi skladi že kako znanje, izkušnje.

Naj omenim tudi teorijo spirale molka Noelle Neumann, katera predpostavlja, da posamezniki težijo k udeležbi v večinskem soglasju, da bi se tako izognili socialni izolaciji in negativnim sankcijam v družbi. Meni, da posamezniki imajo mnenja, katerih pa ne bodo izrazili, če so v manjšini oz. ne čutijo podpore pri drugih.

Strah pred izolacijo je pri posameznikih, ki odstopajo od večinskega soglasja, tista sila, ki sproži spiralo molka kot generator javnega mnenja. Spirala molka vodi v zmanjševanje podpore tistim mnenjem, ki so bila deležna manj razprave.

Med mediji in občinstvom se odvija komunikacijski proces, tako mediji oblikujejo sporočila, katera vplivajo na občinstvo. Medijska sporočila so pojmovana kot generično strukturirani diskurzi, ki so relevantni za občinstvo v različnih kulturah in družbenih praksah (Klaus Bruhn Jensen in Rosengren 1996).

Jensen in Rosengren izpostavljata tri ključne teorije za analizo občinstva:

- teorijo družbenih struktur, znotraj katerih delujejo mediji in občinstva;
- teorijo diskurza ali komunikacije o naravi medijske reprezentacije (tiskane, slušne, vizualne);
- teorijo družbenokulturnih in sociopsiholoških predpostavk, na podlagi katerih posamezniki stopajo v interakcijo z medijsko vsebino.

Mnenje ljudi o določeni temi se lahko razvije tudi na podlagi preferenc, s katerimi ljudje razpolagajo, in prepričanj, ki jih imajo že od prej. Tako se je prepričanje, mnenje o strukturnih skladih razvilo na podlagi teh preferenc, v tem primeru medijskih vsebin, s katerimi so se srečevali ljudje. Tako posameznik: » ... lahko zagovarja mnenje, ki si ga je ustvaril na osnovi omejene količine informacij, in ga lahko zaradi tega zlahka prepričamo v drugo mnenje« (Splichal 2007, xix). Vsako mnenje je lahko posledica informacij in predispozicij; informacija za izoblikovanje neke mentalne slike o dani tematiki in predispozicije za možnost zaključka (Zaller 1992). Tako posamezniki izoblikujejo mnenje o strukturnih skladih na podlagi informacij, s katerimi se dnevno srečujejo – v medijih, v pogovoru, na delovnem mestu itd.

Mediji prav tako vplivajo na javnost in izoblikovanje javnega mnenja. Za nastanek javnosti in javnega pomena je bilo odločilnega pomena oblikovanje ustrezne družbene infrastrukture, ki je omogočila izmenjavo mnenj, začetek predstavlja iznajdba tiska.

Veliko teoretikov je obravnavalo pojem javnost in javno mnenje, vendar ni skupne definicije. Habermas razume javnost kot občinstvo, ki je nosilec javnega mnenja in ima funkcijo kritike v odnosu do oblasti (Habermas 1989).

Splichal opredeli javno mnenje kot: »množico javnih komunikativnih delovanj, s katerimi si posamezniki in skupine prizadevajo usklajevati mnenja o spornih javnih zadevah z namenom, da bi vplivali na praktično delovanje političnih, gospodarskih in drugih odločevalskih institucij« (Splichal 2007, xiv). Razlikuje še javno mnenje na ravni posameznika, katero je proces, kjer skupina ljudi postane pozorna na nek problem. Posledično ima razprava vse več pozornosti in tako nek problem postane javna zadeva. Nato udeleženci oblikujejo alternative za rešitev problema. Na določeni točki lahko izoblikovano mnenje vpliva na kolektivno odločitev, katero sprejme večina. Bližje ko je javno mnenje konsenzu, večji je lahko vpliv na odločevalce.

Javnost se konstruira tudi preko medijskih diskurzov, kateri ustvarjajo družbeno realnost. Diskurz je na splošno definiran kot tekst, ki se osredotoča na to, kako je določen pojav predstavljen v tekstu. Posamezniki dobijo v medijih preko diskurzov določen pogled, mnenje o strukturnih skladih. Tako je javnost proizvod delovanja raznovrstnih diskurzov (Pušnik 2004).

Mediji so vse bolj prisotni v življenju ljudi in posledično se tudi vladne institucije vse več ukvarjajo z njimi. Na primeru strukturnih skladov ima SVLR med drugim tudi nalogo sodelovanja z mediji in posledično nalogo pozitivnega predstavljanja strukturnih skladov in tem, povezanih z njimi v medijih. Teme EU imajo v medijih posebno mesto, saj je pomembno, da so ljudje seznanjeni s delovanjem njene politike. Ferfila in Kos pravita, da praviloma državljani nimajo nobenih neposrednih izkušenj s politiko EU in le-to ocenjujejo skoraj v celoti na podlagi informacij, pridobljenih v medijih (Ferfila in Kos 2002). Ferfila in Kos (2002, 489) prav tako opredelita tri pogoje za medijsko vplivanje na javno mnenje o politiki EU:

- koliko so informacije o EU in njenih politikah vsebovane in dostopne v časopisnem, televizijskem in radijskem poročanju;
- ali je ton poročanja izrazito negativen ali uravnotežen;
- kakšna je povezanost med negativnim poročanjem in javnim zadovoljstvom.

V nadaljevanju predstavljam rezultate ankete, katera poda poznavanje tematike strukturnih skladov in kohezijske politike med ljudmi; sledi analiza medijskih vsebin, kjer bom obravnavala drugi pogoj za medijsko vplivanje – ton poročanja.

6 POZNAVANJE STRUKTURNIH SKLADOV IN KOHEZIJSKE POLITIKE – Analiza mnenj anketirancev

Anketo sem izvedla, ker sem hotela vedeti, ali so ljudje že sploh slišali za strukturne sklade, kohezijsko politiko in kje so že slišali za te tematike. Izdelana je bila s pomočjo spletne strani www.surveymonkey.com.¹, izvedena pa v obdobju od 04. 06. 2008 do 30. 06. 2008. Spletno povezavo sem posredovala po elektronski pošti znancem, prijateljem, nakar so se posamezniki sami odločili, ali bodo na vprašanja odgovarjali ali ne. Zaradi majhnosti vzorca rezultati niso splošno reprezentativni in ne predstavljajo mnenja splošne javnosti. Sestavljena je iz devetih vprašanj o strukturnih skladih in kohezijski politiki; štirih vprašanj zaprtega tipa, petih odprtega tipa in dveh demografskih (glej poglavje 10, priloga e, kjer se nahajajo celotna anketa in odgovori). Odgovarjalo je 30 ljudi, med njimi 6 moških in 24 žensk v starosti od 20 do 42 let. Rezultati so bili naslednji: 60 % jih je že slišalo za strukturne sklade, večina v medijih, sledijo jim tisti, ki so to slišali od prijateljev, trije v službi. Na vprašanje, kaj so strukturni skladi, sem dobila naslednje odgovore (celotni odgovori se nahajajo v poglavju 10, priloga E):

- skladi s sredstvi, ki so namenjena sofinanciranju,
- naložbe,
- finančni instrument EU za podporo državam članicam za zmanjševanje razlik,
- denar,
- nekaj, kar se nadgrajuje,
- sredstva, ki nudijo nepovratna sredstva za določene naložbe,
- evropski denar, ki ga lahko dobimo po celem kupu birokracije,
- ne vem, kaj so strukturni skladi,
- je pomoč regijam, državam, pokrajinam.

Naslednje vprašanje se je glasilo: Ali ste že slišali za projekte, financirane s strani strukturnih skladov? Podvprašanje je bilo: Če da, kje? 20 % anketirancev je že slišalo za projekte, samo štirje anketiranci so dejansko vedeli navesti naslednje projekte:

TehnoPolis v Celju, OIC Podkraj v Hrastniku, Apartmajsko naselje Snovik, vaški vodovod v Trnovem pri Novi Gorici, regionalno in horizontalo stičišče nevladnih organizacij v Pomurju.

Za EPD še ni slišal noben anketiranec, za kohezijsko politiko pa 46 % vseh anketirancev; večina se jih je srečala s to tematiko v medijih, službi, na seminarjih ali fakulteti.

Tisti, ki so se srečevali s strukturnimi skladi in kohezijsko politiko v službi, so najbolj točno vedeli, kaj so strukturni skladi in poznali vsaj nekatere projekte. Na splošno vedo ljudje zelo malo o strukturnih skladih in temah, povezanih z njimi, razen tistih posameznikov, kateri se dnevno srečujejo s to tematiko, bodisi na delovnem mestu ali fakulteti. Kar nekaj jih na anketo ni odgovarjalo, saj so mi sporočili, da o tem nimajo pojma in ne bodo odgovarjali; bi pa radi izvedli kaj več, če jim lahko malo razložim. Po pogovorih z naključnimi znanci sem ugotovila, da jih veliko misli, da je to stvar EU in da se njih ne tiče.

Anketa služi za splošno oceno poznavanja strukturnih skladov in kohezijske politike. Za preverjanje hipotez sem v nadaljevanju naredila tekstualno analizo izbranih medijskih vsebin v letu 2007, ki lahko poda naravo informacij o strukturnih skladih in politiki v medijih in možne kazalce predstavitve tematike v medijih

7 POJAVLJANJE STRUKTURNIH SKLADOV IN KOHEZIJSKE POLITIKE V MEDIJIH – Tekstualna analiza medijskih vsebin

Mediji so glavni vir informiranja ljudi o Evropski uniji in dogajanju na področju Unije. »Medijsko poročanje vpliva na splošni odnos ljudi do EU, kot njihov posebni odnos do posameznih politik« (Ferfila in Kos 2004, 493). Ljudje si tako na podlagi medijskih vsebin ustvarijo določeno sliko o strukturnih skladih in kohezijski politiki.

Bogomil Ferfila in Marta Kos (2002, 490) razlikujeta dva tipa novic o EU in njenih politikah. Rutinske novice – redno poročanje in poročanje o posebej pomembnih dogodkih. Na podlagi tega lahko opredelim obravnavane m nalogi na rutinsko poročanje – poročanje o kohezijski politiki, razpisih, projektih – in na posebej pomembno poročanje – kot je na primer obisk evropske komisarke. Pojavljanje tem o

strukturnih skladih in kohezijski politiki v medijih je eden od kazalcev uspešnosti strategije obveščanja javnosti, katero SVLR meri s številom medijskih objav. Te zbirajo s klippingom – spremljanje poročanja medijev, torej tega, kaj, kje in kdaj je bilo v medijih nekaj zapisano o določeni temi. Omogoča pregled nad tem, kaj je bilo o strukturnih skladih in kohezijski politiki objavljeno.

Del uspešne strategije obveščanja je tudi spremljanje števila člankov, obseg članka, njegova pozicija v časopisu, število televizijskih in radijskih vsebin, dolžina pogovorne oddaje. V nalogi je obravnavana samo tekstualna analiza medijskih vsebin, kjer je bilo v analizo zajetih 398 medijskih vsebin oz. klippingov iz množičnih medijev, katere sem prejela na SVLR-ju. Poudariti je treba, da v analizo niso zajete vse objave o obravnavani temi v letu 2007, ampak le vsebine večjih medijev; lokalni (manjši) niso del analize.

7.1 Metodologija in vzorec

Analiza izbranih medijskih vsebin v slovenskih medijih temelji na prepoznavnosti strukturnih skladov in kohezijske politike v medijih. Zanima me, v okviru katerih tem se pojavlja tematika skladov v medijih, kje se pojavljajo, kako se jih poimenuje, kakšne besedne zveze in poimenovanja se uporabljajo zanje, ali je vrednost poročanja negativna, pozitivna.

V analizo so zajete medijske vsebine v letu 2007, izbrane (kot klippingi) v okviru merjenja uspešnosti strategije obveščanja javnosti in predstavljajo vse vsebine, katere zajemajo tematiko strukturnih skladov in kohezijske politike. Pri tem moramo upoštevati dejstvo, da niso upoštevani nekateri manjši in lokalni mediji.

Predmet analize so vse medijske vsebine, ki obravnavajo navedbo strukturnih skladov, problemov z razpisi strukturnih skladov, projekte – potencialne in realizirane, infrastrukturne in čezmejne projekte, enkratne dogodke in koherentno poročanje.

V analizo so zajeti naslednji mediji:

- *tiskani mediji*: Delo, Demokracija, Direkt, Dnevnik, Dolenjski list, Finance, Gorenjski glas, Mag, Mladina, Novi tednik Celje, Primorske novice, Slovenske novice, Štajerski tednik, Večer, Vestnik Murska Sobota;

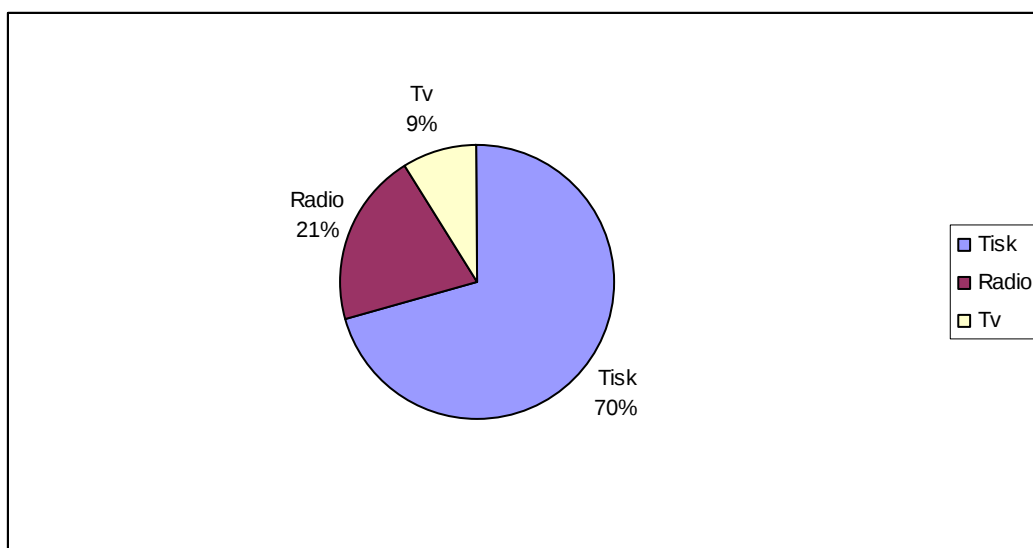
- *radio*: Radio Slovenija 1, Radio Europa, Radio Ptuj, Radio Koper;
- *televizija*: Info Tv, Kanal A, Pop Tv, Tv Slovenija 1.

Od skupno 398 objav jih je 70 % v tiskanih medijih, 21 % predstavljajo radijske vsebine in 9 % televizijske (glej graf 7.1).

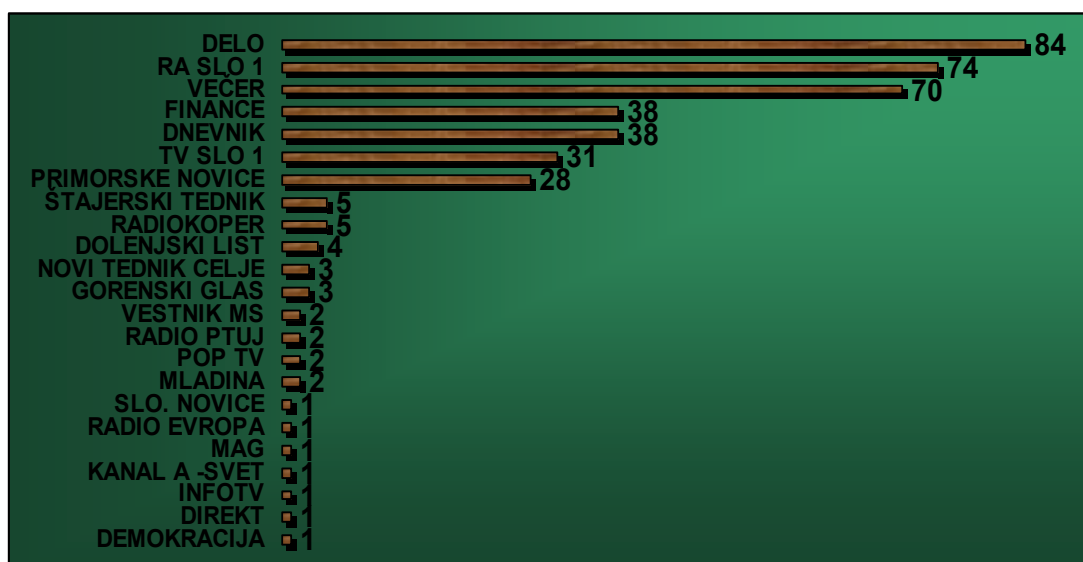
Iz grafa 7.2 je razvidno, da je največ člankov na temo strukturnih skladov, kohezijske politike, projektov, financiranih iz skladov, objavljenih v dnevniku Delo (21 %), sledijo vsebine, objavljene na Ra Slovenija 1 (18 %), v Večeru (17 %), Dnevniku (9,5 %), Financah (9,5 %), na Tv Sloveniji 1 (8 %), v Primorskih Novicah (7 %), 10 % analiziranih medijskih vsebin je v ostalih medijih. Tabelarni prikaz razporeditve objav po medijih in mesecih se nahaja v poglavju 10, priloga A, tabela A.1.

Trend aktivnosti v medijih je podoben aktivnosti pri črpanju denarja iz strukturnih skladov (na začetku leta razpisi in zamujanje), saj je v prvi polovici leta manj objav kot v drugi. Število objav postopoma narašča. Največ objav je septembra, sledijo objave v decembru (glej poglavje 10, priloga A, graf A.1).

Graf 7.1: Delež medijskih vsebin v tiskanih medijih, na radiu in televiziji

Graf 7.2: Grafični prikaz števila medijskih objav v posameznem mediju

Zaradi lažjega pregleda obravnavanih medijskih vsebin v nadaljevanju združim na poglavje o medijskih vsebinah, namenjenim ciljema informiranja in obveščanja – obravnavane so medijske vsebine z nevtralno noto, vsebine informativnega značaja; na poglavje o negativnem in poglavje o pozitivnem poročanju o strukturnih skladih, kohezijski politiki, pri tem pa izpostavim posamezne primere napačnega poročanja in razumevanja v medijih. Izpostavljeni naslovi v tiskanih medijih in besedne zveze medijskih vsebin so v poševnem tisku, pri tem navajam v katerem mediju se pojavi vsebina in kdaj. Če je vsebina v tiskanem mediju, navedem tudi stran, na kateri se nahaja, pri radijskih in televizijskih vsebinah pa ime oddaje.

7.2 Medijske vsebine, namenjene ciljema informiranja in obveščanja

Pri medijskih vsebinah sem bila pozorna na naslove medijskih objav v tiskanih medijih in posamezne besedne zveze v radijskih in televizijskih objavah. Tukaj so v ospredju medijske vsebine, ki potencialne nosilce projektov nagovarjajo ali informirajo o razpisih, seznanjajo splošno javnost o strukturnih skladih in kohezijski politiki. Te vsebine niso namenjene samo potencialnim nosilcem, ampak tudi splošni javnosti. Predstavljam tipične nagovore – naslove in vsebine:

- *Pred vrati evropski razpisi* (Novi tednik Celje, str. 6, 04. 05. 2007). Članek, ki navaja, da je prva polovica »najpopularnejših razpisov« že zunaj. Dober novinarski prispevek, v katerem so navedene pravilne informacije tudi zaradi

pravilno izbranega strokovnjaka. Gospod Tomaž Bizjak iz podjetja Marisol podaja smernice, kako z vlogami uspeti na razpisu, da je treba paziti na razpisne kriterije, pomembna je natančnost oddanih vlog, opozarja tudi na goljufanje pri dokumentaciji.

- *Novi razpis za črpanje evropskih sredstev* (Delo, str. 9, 12. 06. 2007), v katerem je navedeno, da SVLR nadaljuje objavo razpisov za črpanje sredstev evropskega regionalnega sklada, prvi javni razpis za prednostno usmeritev Razvoj obmejnih območij s Hrvaško.
- V članku *Zaposlitveni pakt za zniževanje brezposelnosti* (Delo, str. 6, 12. 06. 2007) je gospa Marjana Kreitner Lozina (direktorica Mariborske razvojne agencije) opozorila bralce, da so roki za prijavo na razpise kratki, zato je treba imeti ob izidu razpisa že pripravljen projekt: »Če projekta nimaš pripravljenega že prej, je nemogoče uspešno kandidirati, saj njegova priprava traja štiri ali pet mesecev« (Delo. 2007. Zaposlitveni pakt za zniževanje brezposelnosti (6. december)). Ugotavljam, da je skoraj vedno naveden znesek, tudi procentualno, kolikšen del se krije iz evropskih nepovratnih sredstev, kot to tudi zahteva priročnik o obveščanju javnosti.

Na televiziji in radiu se skladi oz. teme o skladih, kohezijski politiki pojavljajo v različnih pogovornih oddajah. Na Ra Slovenija 1: Studio ob 17-ih, Danes ob 13-ih, Radijski dnevnik, Dogodki in odmevi. Televizija Slovenija 1: Novice, Dnevnik, Ra Koper: Primorski dnevnik, Radio Ptuj: Včeraj, danes, jutri. V pogovorne oddaje mediji povabijo znane osebe, strokovnjake, ki so verodostojne, prepričljive, objektivne in lahko svoje izjave podkrepijo z argumenti. S pomočjo izjav strokovnjakov daje vsebina vtis objektivnosti, saj je podana informacija v celoti preverljiva. Osrednja naloga medijev je posredovanje »nevtralnih« oz. »objektivnih« informacij (Luthar 2004), zato bi se morali novinarji posluževati konvencionalnih in objektivnih sredstev posredovanja informacij. Tako so stalni gosti oddaj minister brez resorja Ivan Žagar, pristojen za področje lokalne samouprave in regionalne politike; strokovnjaki z različnih področij, župani občin, katerih razvoj je v zaostanku. V tiskanih medijih se kot objektivno in preverljivo navedejo citati strokovnjakov, odgovornih oseb, ljudi, ki imajo izkušnje na področjih strukturnih skladov in kohezijske politike.

Splošno javnost se v vsebinah seznanja predvsem z osrednjimi cilji druge finančne perspektive 2007–2013, novostih, ki jih prinaša, koliko denarja je namenjenega

kohezijski politiki v tem obdobju (4,2 milijarde evrov), o raznih sejah, dogodkih. Na primer dogodki, v katerih se župani Podravja seznanjajo z možnostmi sofinanciranja občinskih lokalnih projektov z nepovratnimi sredstvi evropskih skladov (Info Tv, Novice, 26. 01. 2007), kako bi z združitvijo večih občin lažje prišli do evropskega denarja, razna srečanja na področju kohezijske politike, aktivnosti vlade – predvsem nacionalni strateški okvir (NSRO), o obisku evropske komisarke Danute Huebner, katera sporoči novico o uvedbi tekmovanja za najboljše regijske projekte, ki se financirajo iz evropskih skladov.

Največ poročanja je na temo projektov, realiziranih, potencialnih in tudi projektov čezmejnega sodelovanja. Prevladujejo vsebine, kjer so pri projektih kot vir financiranja navedeni strukturni skladi na splošno, ne pa poimensko poimenovanje ESRR, ESS, EKUJS, FIUR in Kohezijski sklad.

Poročanje zajema naslednje projekte,²¹ ki so sofinancirani s strani Evropske Unije: urejanje odpadnih voda porečja Dravinje, razvoj podjetniškega inkubatorja v Posavju, ureditev parkirišča pri Kranjski gori, Sabotin park miru, prenovljena svetišča v občini Nova Gorica, promocija Soškega parka, razvoj infrastrukture v občini Nova Gorica, Središče Oreh, modernizacija železniške proge Pragersko–Ormož, vitalizacija Ptujkega jezera, gradnja pristanišča Ranca in označitev plovnih poti s prometno signalizacijo na Ptujskem jezeru. Poroča se o občini Maribor, katera je bila uspešna na razpisu v finančnem obdobju 2004–2006 in je tako s finančno pomočjo uspela pri naslednjih projektih: Mariborski univerzitetni klinični center, hidroelektrarna Kozjak, razvoj letališča Maribor, ureditev lutkovnega gledališča Maribor in Narodnega doma Maribor, sanacija starih ekoloških bremen (odpadne vode) v Mariboru. Občina Ajdovščina je s sredstvi programa ISPA sanirala odpadne vode.

Največ govora je o potencialnih projektih, projektih, ki imajo dobre možnosti, da uspejo na razpisih, ali pa si kandidati želijo, da bi uspeli: Gospodarsko središče Oko (Pomurska regija), vodovodni sistem občine Sveta Ana, čistilna naprava v Sečovljah, dozidava gasilskega doma v Materiji, izgradnja vodovodnega omrežja v vasi Golac (skupni projekti večih občin), gradnja visokotehnološke tovarne modularnih izdelkov v Slovenski Bistrici (investitor Magna), širokopasovno omrežje elektronskih komunikacij v občini Ormož, ideja Univerzitetnega in raziskovalnega središča Novo mesto za

²¹ Všteti so tudi projekti čezmejnega sodelovanja

Kampus Novo mesto. Občina Ravne na Koroškem predstavlja v medijih kar štiri potencialne projekte: gradnja čistilne naprave, urejanje obrtne cone, razširitev Prežihove hiše na Preškem vrhu, ureditev tehniške dediščine železarstva in jeklarstva. Raziskovalno središče Ptuj Bistra pričakuje največ denarja za podjetniške projekte, posledično za področje človeških virov, varstvo okolja, kmetijstvo in podeželje, turizem ter ohranjanje kulturne dediščine.

Poroča se o sledečih čezmejnih projektih: čezmejno razvojno partnerstvo v Štanjelu, vzpostavitev mreže kmetij z izdelki in pridelki posebne kakovosti na čezmejnem območju Slovenije in Hrvaške, posodabljanje proge Pragersko–Ormož, čezmejni projekt Interreg IIIa, čezmejni turistični projekt Svet Kolpe, potencialnih projektih vodovodnih omrežij; tretja čistilna naprava in kanalizacijsko omrežje v Mirni Peči, projekt oskrbe z vodo ob Ščavnici in Muri, vodovodno omrežje v vasi Golac v Čičariji, razvoj slovenskega ribištva. Občine pri razvojnih projektih že vnaprej računajo na sredstva strukturnih skladov, čeprav je pred njimi še dolga pot do uspeha na razpisih.

Julija je v ospredju predvsem poročanje, da je na junijski razpis za dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva prispelo do prvega odpiranja skupaj 29 vlog. Poroča se o programu razvoja podeželja v obdobju 2007–2013, katerega so potrdile države članice, koliko denarja bo prispevala EU v ta namen, da bodo prvi razpisi že septembra, katera sredstva so namenjena za podporo lastnikom gozdov pri nakupu mehanizacije ali predelavi lesa. Napoveduje se razpis za spodbujanje zaposlovanja v okviru ESS-ja. Obravnava se koroško regijo, saj se je le-ta prijavila na razpis s številnimi projekti evropskih skladov, vendar jih je bilo zaradi neskladja z razpisnimi pogoji veliko zavrnjenih. Poroča se o projektih: rekonstrukcija Potrčeve ceste v Ptuj, gradnja sodobnejše železniške infrastrukture Trst–Divača, prenova Rimskih term, deponija Unično, obnova cest, vodovoda, kanalizacije v Medvodah; projekt tridimenzionalnih zaves v tovarni Velana, posodobitev letališča Jožeta Pučnika, o čistilni napravi na Planini Jezero, čistilna naprava v Dovžah, prenova ulic v Postojni, o cilju lizbonske strategije, povečanju deleža vlaganj v raziskave in razvoj v EU, o novi uredbi o državnih pomočeh v ribištvu.

Mediji poročajo o naslednjih projektih v okviru kohezijske politike: gradnja čistilnih naprav v Gribljah in Dragatušu (občina Črnomelj), projekt GreGor (Gorenjska gre gor oz. Gorenjska gospodarska regeneracija), novo mestno središče v Jesenicah, sedemletni čezmejni program Slovenija–Avstrija (projekt Evroregija), izgradnja koroškega

regijskega centra za ravnanje z odpadki, odprtje hotela Primusa v Termah Ptuj, otvoritev apartmajskega naselja v Termah Snovik.

Najbolj točne in pregledne informacije o dejanskih realiziranih projektih iz sklada ESRR in koliko denarja je bilo porabljenega za njih, ponazarjajo tabele, na primer v Financah (str. 10, 26. 09. 2007), Delu (str. 10, 27. 09. 2007) in Dnevniku (str. 20, 27. 09. 2007). Izpostavljam tudi nekatere tabelarne in grafične primere, ki pritegnejo pozornost bralca. Glej poglavje 10, priloga F, slika F.1, F.2, F.3.

Oktobra izstopa poročanje o projektih (tudi potencialnih): projekti mestne občine Maribor, katera priznava, da je v prejšnji finančni perspektivi slabo izkoristila možnosti črpanja sredstev; projekt sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda Dravinje, počivališče z informacijskimi tablamami za izletnike v Domžalah, centralno odlagališče odpadkov v Novi Gorici, gradnja kulturnega centra občine Semič, projekt vodooskrbe Bele krajine, obnova lokalnih cest v občini Črnomelj, prenova ceste Keros–Rjavica v Rogaški Slatini, gradnja kanalizacije v Robinah (občina Žirovnica), športna infrastruktura na Ptuj, ureditev turistične infrastrukture v Zrečah, postavitve novega Park Hotela Bohinj, čistilna naprava v Mislinji, obnova najstarejšega Hotela Terapija v Termah Radenci, primorski tehnološki park.

Med objavami je tudi oddaja Jutri gost na Radiu Europa (12. 10. 2007), v kateri je gostja gospa Monika Kirbiš, ki deluje v okviru SVLR-ja. Oddaja je javnosti predstavila delovanje SVLR-ja, število skladov, področje skladov, težave pri črpanju in samo uspešnost, kvaliteto in natančnost prijavljenih projektov, novo finančno perspektivo in razpise.

Prisotne so objave, v katerih so razmišljanja o dosedanjih rezultatih, o prihodnosti in modernizaciji kohezijske politike, kaj bi morala Evropa narediti, da bi se lahko soočala s sodobnimi izzivi, ki jih narekujejo globalizacija, konkurenčnost, klimatske spremembe, energetska odvisnost, migracije. Tako komisarka Danuta Huebner (Delo, Sobotna priloga, str. 11, 06. 10. 2007) pove, da mora biti kohezijska politika življenjska, zato se v zadnjih letih zelo odzivajo na spremembe v svetu na širitev Unije, na infrastrukturo, ki jo unija potrebuje za svojo rast, raziskave in razvoj. Poudarja, da je solidarnost vrednota in razumeti bi jo morali, da ne pride sama od sebe in da je treba na njo paziti. Mediji na podlagi mnenj ali pa z izjavami strokovnjakov opozarjajo, da nič ni podarjeno in da se je treba za sredstva strukturnih skladov potruditi, saj je tudi sam celoten postopek dolgotrajen in administracijski postopki zapleteni.

V novembrskih vsebinah so v ospredju projekti kohezijskega sklada: gradnja avtoceste mimo Trebnjega, projekt čistilnih naprav občin zgornje Dravske doline, projekt vodne oskrbe v Novi Gorici, projekt zaščite podtalnice na Dravskem in Ptujskem polju, izgradnja vodovoda in kanalizacije občine Videm in Majšperk, izgradnja vodovoda v Sežanski občini, izgradnja komunalne infrastrukture v Novem mestu, izgradnja sodobnega centra za ravnanje z odpadki v Kranju, gradnja pomurskega vodovoda. Članek *V tretje gre rado* (Primorske novice, str. 6, 08. 11. 2007) postavlja vprašanje, ali bo občina Piran po dveh neuspešnih odprtih razpisih, s katerima so iskali izvajalca gradnje kanalizacijskega sistema in čistilne naprave, končno lahko izpeljala projekt kanalizacijskega sistema in čistilne naprave, katerega delno financira kohezijski sklad.

Proti koncu leta so v ospredju projekti, katere sofinancira ESRR:

- *Do pitne vode tudi z evropskim denarjem* (Dnevnik, str. 9, 07. 12. 2007) – dokončanje gradnje kanalizacije in vodovodnega omrežja v Komnu in okolici;
- *Osemkratno obrestovanje vloženih sredstev* (Večer, str. 17, 28. 12. 2007) – projekt mrežnega inkubatorja s poceni poslovnimi prostori in različnimi storitvami, ki bo omogočal spodbujanje podjetništva v Zasavju;
- *Prihajajo odrešilni novci* (Primorske novice, str. 7, 28. 12. 2007) – dokončanje spomenika in muzeja braniteljem slovenske zemlje v Cerju;
- *Dva milijona evrov za boljšo pitno vodo* (Večer, str. 25, 18. 12. 2007) – projekt izboljšanja pitne vode v občinah Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž;
- *Vse več znamenj o boljši kakovosti življenja* (Finance, str. 32, 17. 12. 2007) – uspešnost občine Ravne na Koroškem s projekti komunalne opreme Poslovne cone Ravne in rekonstrukciji lokalni cest;
- *Iz evropskega sklada poltretji milijon evrov* (Večer, str. 22, 11. 12. 2007) – občina Celje dobila denar za posege na celjskem Starem gradu, ureditev tematske poti okoli Šmartinskega jezera, ureditev komunalne infrastrukture Gaberje;
- *Prvi del tehnološkega parka odprl vrata* (Finance, str. 4, 10. 12. 2007) – odprtje prve faze največjega tehnološkega parka v Ljubljani.

Osrednja tema so vedno realizirali ali potencialni projekti (obnova gradu Pišece, zavarovanje pitne vode na Dravskem in Ptujskem polju, ureditev kanalizacije v občinah Gorišnica in Markovci, ureditev Rižanskega vodovoda Koper). Pri tem ni vedno navedeno, kateri sklad projekt sofinancira, ampak gre za množinska poimenovanja; strukturni skladi, kohezijski skladi, evropski skladi, sredstva EU. V tem obdobju je pomembna tudi informacija o sprejetju operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, ki je podlaga za črpanje sredstev ESS-ja. Temeljne usmeritve OP-ja so: vlaganje v ljudi, ustvarjanje delovnih mest, spodbujanje zaposljivosti, inovativnosti in s tem gospodarske rasti. Članek *Bruselj: Slovenija ima prezapleten sistem črpanja evropskega denarja* (Dnevnik, str. 17, 10. 12. 2007) sporoča javnosti, da so revizorji evropske komisije ugotovili, da je slovenski sistem črpanja evropskih sredstev prezapleten in se nanaša predvsem na sklad ESS.

Poimenovanje strukturnih skladov in kohezijske politike

Opažam, da so strukturni skladi imensko predstavljeni samo v okviru proračuna Evropske unije – koliko denarja je namenjenega določenemu skladu v novi finančni perspektivi, ESRR in ESS, prav tako so predstavljeni cilji nove finančne perspektive. ESS se navaja kot vir sofinanciranja v primeru Romskega zaposlitvenega centra. Potem so vsi skladi predstavljeni v Financah, 30. 04. 2007, in sicer pod naslovom *Zagotovljenega nismo porabili, smo pa vse boljši*. V analiziranih medijskih vsebinah se za strukturne sklade uporabljajo naslednja poimenovanja:

- kohezijski skladi,
- sredstva EU,
- sredstva evropske blagajne,
- finančna pomoč,
- evropski denar,
- evropska blagajna,
- evropska sredstva,
- sredstva evropske skupnosti,
- razvojni denar,

- nepovratna sredstva,
- bruseljski skladi,
- sredstva za sofinanciranje.

Glede na finančno vrednotenje se pojavljajo naslednje besedne zveze:

- črpanje evropskih sredstev,
- pridobivanje denarja iz kohezijskih in strukturnih skladov,
- nepovratna sredstva (vključujejo podatek o višini zneska),
- sredstva za sofinanciranje.

Novinarji uporabljajo različna poimenovanja za strukturne sklade in kohezijsko politiko. Mediji pojmujejo strukturne sklade kot finančna nepovratna sredstva iz bruseljske blagajne, katera so predvsem namenjena razvoju. V večini primerov se ne poimenuje sklade posamično, ampak se jih obravnava pod skupnim imenom kohezijski in strukturni skladi kot del kohezijske politike.

7.3 Negativno vrednotenje strukturnih skladov in kohezijske politike v medijskih vsebinah

Bogomil Ferfila in Marta Kos (2002, 488–489) obravnavata t.i. teorije »bolezni medijev«, ki pravijo, da je sodobni razvoj spremenil medijske vsebine v smeri negativnih novic. Tole predpostavko preverita obravnavata na primeru poročanja o politiki EU, saj pravita, da si evropska javnost izoblikuje mnenje predvsem na podlagi medijskih vsebin. V tem poglavju obravnavam naslove in vsebine z negativnim prizvokom.

Negativni prizvok dajejo v medijih očitki o zamujanju razpisov – sprva so bili razpisi za sredstva iz strukturnih skladov obljubljeni aprila, nato maja – pričakovanja v medijih so velika. Očita se, da se bo ponovila zgodovina iz prvega finančnega obdobja: *»... letos bomo na žalost spet na istem, kot smo bili prejšnja leta, ko smo morali stalno ponavljati, razpisi so prepozni, zamujamo...«* (Roman Medved, direktor Posoškega razvojnega centra na TV Slovenija 1, 19. 03. 2007, Novice).

- V naslovih, podnaslovih in sami vsebini se poda negativno nezadostno črpanje sredstev: *V prvih letih članstva je Slovenija porabila iz proračuna precej manj kot bi lahko* (podnaslov v Financah, str. 22, 30. 04. 2007);
- *»Vtis, da Slovenija slabo izkorišča sredstva evropskih skladov, ki jih je dobila za prvo finančno perspektivo 2004–2006, je bil dolgo časa močan ... zdaj je na mizi 4,2 milijarde EUR«* (novinarka Silva Čeh, Delo, 26. 03. 2007).

Tudi kar se tiče samih administracijskih postopkov: *»... na strani občin je še zmeraj velik zalogaj predvsem pri pripravi dokumentacije in pa seveda vseh teh postopkov, ki so potrebni, da lahko daš vlogo na Bruselj ... «* (Župan občine Rače na TV Slovenija 1, Novice, 12. 01. 2007). V zadnjem navedenem primeru se vidi napačno razumevanje politike, saj vlog ni potrebno »dati v Bruselj«, ampak morajo biti v skladu s pravili EU in slovensko zakonodajo.

Negativizem in dvome o uspešnosti Slovenije sporočajo tudi naslednji naslovi:

- *Evropski denar za stanovanja šel drugam* (Finance, str. 13, 07. 05. 2007),
- *Evropski denar je še v zraku* (Primorske novice, str. 7, 14. 05. 2008),
- *Ogroženih osem milijonov evrov evropskih sredstev?* (Finance, str. 4, 11. 05. 2008). Prispevek v Financah lahko bralci razumejo zmotno, saj je napisano, da je Slovenija zamudila priložnost, da bi za neprofitna stanovanja iz Evrope dobila 56 milijonov evrov, kajti stanovanjsko področje ni opredeljeno kot prednostno v operativnih programih 2007–2013. Teden dni kasneje je že sledilo pojasnilo k temu članku, da se bo ta denar, ne glede na vsebino operativnih programov, porabil za sofinanciranje prenove socialnih stanovanj na najbolj problematičnih področjih. Tukaj se izkaže, da morajo novinarji še posebej paziti, kako se izražajo, da ne bi prišlo do morebitnih napačnih predstav in razumevanj bralcev.

V avgustu se obravnava predvsem neuspešno prijavljene projekte pomurskih in koroških občin na razpise. Čutiti je razočaranje občin, katere so računale na uspešnost vseh prijavljenih projektov. V številnih medijskih vsebinah se navaja komentar poslanca SDS-a Milana M. Cvikla na tiskovni konferenci, da je Slovenija v prvi polovici leta počrpala četrtno sredstev EU, plačala pa več kot 50 odstotkov predvidenih sredstev. Kot razloge je navedel skromno, prepočasno črpanje sredstev za regionalni razvoj in zelo skromno črpanje denarja za kohezijsko politiko. S tem vlada izgublja možnost

realne pospešitve gospodarske rasti. Na to se je odzvala SVLR z izjavami ministra Ivana Žagarja, da je Cviklova trditev napačna in da črpanje evropskega denarja poteka popolnoma normalno in da se dinamika stopnjuje v drugi polovici leta, navedel je tudi uspešnost Slovenije pri črpanju v primerjavi z ostalimi državami; tako prispevki vsebujejo naslednje naslove:

- *Evropski denar črpamo popolnoma normalno* (Večer, str. 2, 03. 08. 2007),
- *Iz EU pipice teče normalno* (Primorske novice, str. 3, 03. 08. 2007),
- *Denar lahko potuje iz Bruslja tudi več let* (Dnevnik, str. 2, 03. 08. 2007),
- *Sredstva črpajo po načrtih* (Delo, str. 3, 03. 08. 2007).

Septembra se veliko govori o neuspešnosti in razočaranju gorenjskih občin, saj je bilo zaradi nepopolnih vlog zavrženih več kot pol projektov:

- *Gorenjska razočarana nad izidi razpisa* (Delo, str. 6, 04. 09. 2007),
- *Zaradi pik in vejic ob evropske milijone* (Dnevnik, str. 9, 04. 09. 2007).

Izstopa članek z naslovom *Planinski muzej je v Bruslju* (Delo – FT, str. 3, 01. 10. 2007) – »cinični« naslov, saj je gorenjska regija nameravala s sredstvi strukturnega sklada zgraditi planinski muzej, za katerega je že bil postavljen temeljni kamen, sedaj pa nima virov sofinanciranja. Zopet gre za napačno poročanje, saj vsaka država sama določi pogoje in prioriteta področja delovanja za določeno programsko obdobje. V tem primeru se je gorenjska občina prijavila na razpis, nakar je ugotovila, da projekt ne dosega finančne vrednosti, katero je določila Slovenija. Tako je naslov napačen, saj projekt ni ostal v Bruslju.

V Dnevniku (str. 19, 19. 09. 2007) prvič zasledim direktno grajo SVLR-ja, da domača spletna stran o skladih EU miruje že poldrugo leto:

O tem, kako pomembna so za državo evropska sredstva, veliko pove aktualnost spletne strani <http://euskлади.gov.si>, kjer zadnja novica iz rubrike Aktualno datira v maj 2006, SVLR pa sploh ni najti med posredniškimi telesi. V SVRL so nam pojasnili, da je stran v mirovanju (tega na spletni strani ni mogoče izvedeti), da bodo do konca leta pripravili novo spletno stran in da je v tem času vse informacije o kohezijski politiki mogoče najti na njihovi spletni strani. Na nacionalni strani ESS, kjer je domnevno najti »podrobnejše informacije o izvajanju ESS v Sloveniji«, zadnja (in edina) novica sega v letošnji april

(*Delo*.2007. Slovenija zamuja s črpanjem iz evropskega socialnega sklada (19. september)).

Spletna stran bi morala biti aktualna, vendar se je to v času analize spremenilo²². Vsekakor ta članek negativno predstavlja delo SVLR-ja.

Objava z naslovom *Strukturne priložnosti in muke* (*Delo* – FT, str. 3, 01. 10. 2007) je primer evrocinizma²³ in ciničnega naslova. Daje vtis, da so strukturni skladi »muke« in da je pot do njih dolga. Podan je intervju z Ulricom Faylom von Henttallerjem, strokovnjakom za strukturne sklade, kateri kot razlog za neuspeh na razpisih navaja – neosvojitve razpisnih pravil. Prijavitelji ne pripravijo ustrezne dokumentacije, ki bi ustrezala razpisnim pogojem. Za uspešnost projekta je potrebno skrbno in natančno izdelati in zbrati zahtevano dokumentacijo.

V vsebinah je čutiti zaskrbljenost o črpanju sredstev, saj na ta problem opozarja komisarka za finančno načrtovanje in proračun Dalia Grybauskaite:

- *Komisarka opozorila na slabo črpanje evropskih sredstev* (*Dnevnik*, str. 5, 25. 09. 2007),
- *Poziv novinkam v EU, naj pospešijo porabo sredstev* (*Delo*, str. 1, 25. 09. 2007),
- *Čas za črpanje strukturnih sredstev se izteka* (*Finance*, 25. 09. 2007).

Negativizem je zaslediti v primeru razpisa ESRR-ja za gradnjo širokopasovnih omrežij, kateri je bil preklican na pobudo SVLR-ja. Očita se jim, da so ob objavi sklicali novinarsko konferenco, ob preklicu pa tega niso storili. Navedena je tudi pojasnitev, da je Ministrstvo obvestilo vse lokalne skupnosti preko elektronske pošte, objava pa je bila tudi v Uradnem listu.

7.4 Pozitivno vrednotenje strukturnih skladov in kohezijske politike v medijskih vsebinah

²² Aktualna spletna stran <http://www.euskladi.si/>.

²³ Da bi lahko govorili o toku evrocinizmov, bi bila potrebna analiza medijskih vsebin in naslovov v daljšem časovnem obdobju.

Tukaj sem pozorna predvsem na poudarjanje pozitivnih informacij in opisov, nagovorov o strukturnih skladih in kohezijski politiki. Navajam nekaj tipičnih naslovov in vsebin s pozitivno noto:

- *Osemkratno obrestovanje vloženih sredstev* (Večer, str. 17, 28. 12. 2007) – projekt mrežnega inkubatorja s poceni poslovnimi prostori in različnimi storitvami, ki bo omogočal spodbujanje podjetništva v Zasavju;
- *Prihajajo odrešilni novci* (Primorske novice, str. 7, 28. 12. 2007) – dokončanje spomenika in muzeja braniteljem slovenske zemlje v Cerju;
- *Vse več znamenj o boljši kakovosti življenja* (Finance, str. 32, 17. 12. 2007) – uspešnost občine Ravne na Koroškem s projekti komunalne opreme Poslovne cone Ravne in rekonstrukciji lokalnih cest.

V teh medijskih vsebinah se vidi delo SVLR-ja in delo samega ministra Ivana Žagarja, tako da je prisotna tudi pozitivnost, pozitivno predstavljeni strukturni skladi in kohezijska politika; kot je na primer predstavitev razvojnih možnosti – saj bodo imele občine z novo finančno perspektivo možnosti pridobiti še več denarja. Tako se velikokrat poudarja pomembnost sredstev skladov za razvoj: »... nič kolikokrat slišimo, da so ta (sredstva) izredno pomembna, če ne ključnega pomena za nadaljnji razvoj Slovenije ... Vsekakor so pomembni vir« (Voditeljica Petra Kos in Ivan Žagar, Ra Slovenija (1), studio ob 17-ih, 23. 01. 2007).

Da je bila Slovenija v prvem finančnem obdobju med najuspešnejšimi članicami novinkami, je na začetku leta 2007 omenjeno samo nekajkrat, na primer članek v Dnevniku (20. 03. 2007) z naslovom: *Za nami uspešno obdobje črpanja (?) evropskih sredstev* pove, da smo bili uspešni, med novimi članicami EU celo med najuspešnejšimi. Predvsem meseca maja pa se število teh objav poveča in je v ospredju tematika o uspešnem črpanju v prvi perspektivi, da je denar še mogoče črpati, veliko se piše in govori o evropski komisarki Danuti Huebner, katera je prišla na obisk ob predstavitvi četrtega poročila o koheziji²⁴. Pove, da je slovenski sistem črpanja evropskega denarja »zelo specifičen« (Primorske novice, str. 2, 31. 05. 2007) in ga ni mogoče primerjati z nobeno drugo državo. V navezavi z obiskom komisarke se piše o uspešnosti črpanja iz strukturnih skladov, kar nam povedo že sami naslovi:

- *Slovenija le za Irsko in Švedsko* (Večer, str. 6, 31. 05. 2007),

²⁴ Kohezijska poročila je poročilo Evropske komisije o ekonomski in socialni koheziji, vsebuje ocenitev učinkov financiranja regij in razpravo o kohezijski politiki v prihodnje.

- *Bruseljski evri za večjo rast BDP-ja* (Delo, str. 10, 31. 05. 2007),
- *Slovenija učinkovito črpa denar EU* (Primorske novice, str. 2, 31. 5. 2008).

SVLR se omenja v navezavi z uspešnostjo črpanja denarja iz skladov, kot pomoč pri realizaciji projektov, kot odgovorna za objavo razpisov.

Pozitivno se glasijo predvsem medijske vsebine, katere govorijo o potencialnih projektih, prijavitelji upajo na finančno pomoč iz strukturnih skladov in kohezijske politike.

Tako veliko medijskih objav vsebuje naslednje besedne zveze, stavke:

- *polovico sredstev naj bi dobili iz strukturnih skladov,*
- *upajo na sredstva strukturnih skladov,*
- *pričakovanje iz evropskih sredstev,*
- *denar bodo skušali dobiti iz skladov EU,*
- *obnavljali bi naj z evropskim denarjem.*

Zelo pozitivna je novica o odprtju nove regionalne pisarne SVLR-ja v Mariboru in potrditev Evropske komisije dveh operativnih programov: Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture, oba za obdobje 2007–2013.

Na drugi strani tudi kar nekaj člankov in oddaj ob koncu leta spomni, da je Slovenija pri črpanju med najuspešnejšimi državami, saj ji je uspelo do septembra 2007 počrpati kar 68 % vseh dodeljenih sredstev:

- *Slovenija dobro črpa* (Primorske novice, str. 2, 25. 09. 2007),
- *Slovenija boljša tudi pri črpanju* (Demokracija, str. 7, 27. 09. 2007),
- *Slovenija je počrpala 406 milijonov evrov* (Večer, str. 9, 25. 09. 2007).

Objava z naslovom *Usmeritev v razvoj pravih projektov je pomembnejša od uspešnosti črpanja na razpisih pridobljenih sredstev* (Delo – FT, str. 12, 29. 10. 2007), kjer Peter Wostner, namestnik direktorja SVLR-ja, po navajanju podatkov o zneskih, ciljih, operativnih programih, mitu o slabem črpanju evropskega denarja opozori bralce z naslednjo mislijo: »... glede na obseg razpoložljivih sredstev že imamo ključ za preboj med najbolj razvite, vendar samo, če ga bomo pametno uporabili« (Delo – FT, str. 12, 29. 10. 2007).

Sporoča, da je uspešnost odvisna od kvalitete projektov, ki jih bodo kandidati prijavi, koliko truda bo vloženega v to in kako jih bodo tržili v prihodnosti. Da je projekt postavljen, ni dovolj, treba je zreti v prihodnost projekta.

Dobre rezultate, kar se tiče črpanja iz strukturnih skladov in kohezijske politike, sporočata naslednja članka:

- *V Sevnici dosegli rekorden priliv državnega in evropskega denarja* (Dnevnik, 17. 11. 2007),
- *Razdeljen ves razpisani denar za turizem* (Delo, str. 11, 14. 11. 2007).

Komisarka Danuta Huebner pa je kot strokovnjakinja nekakšna stalnica v objavah, v katerih se še posebno poudarjata regionalni razvoj in uspešnost Slovenije pri črpanju. V članku *Bogastvo za regije in počasni birokrati* (Večer, str. 6, 06. 11. 2007) je navedeno komisarkino mnenje o Sloveniji, da spada med najbolj uspešne članice pri pridobivanju denarja, a kljub temu navaja, da bi oblast morala poskrbeti za boljšo usposobljenost uradnikov. V novi finančni perspektivi je na voljo veliko več denarja, kar zahteva tudi več usposobljenega kadra.

Analiza predstavlja tipične primere medijskih vsebin, ki poročajo o strukturnih skladih in kohezijski politiki. Pri tem opredelim obravnavano tematiko v splošnem, negativnem in pozitivnem smislu v tiskanih, radijskih in televizijskih objavah. Prikažem tipične naslove, podnaslove in navedbe v vsebinah. V ospredju so vsekakor negativna poimenovanja, negativno poročanje, cinizem in skepticizem ter napačno predstavljane same politike in sistema črpanja ter delovanja strukturnih skladov v Sloveniji.

Na prvem mestu predstavlja problem predvsem neznanje novinarjev in nepoznavanje sistema črpanja, tako prihaja do napačnega razumevanja in podajanja informacij v medijih. Drugi problem pa nezanimanje in odklonilen odnos ljudi do teme strukturnih skladov.

Informacije o skladih in kohezijski politiki so v medijih preskromne in napačne. Posamično so skladi le malokdaj predstavljeni, prevladujejo skupna poimenovanja in besedne zveze. Veliko je poročanja na temo realiziranih in tudi potencialnih projektov, lahko bi rekla, da je splošna javnost vse boljše seznanjena z obravnavano tematiko, vendar bi bilo potrebno za podroben vpogled v seznanjenost ljudi izvesti anketo z reprezentativnejšim vzorcem anketirancev. Prav tako bi bila dobrodošla tudi analiza

medijskih vsebin lokalnih medijev in primerjava le-teh z vsebinami v nacionalnih medijih.

8 SKLEP

S članstvom v EU je bilo Sloveniji s sredstvi Strukturnih skladov omogočeno, da dohiti na socialni in regionalni ravni raven razvoja drugih držav članic. Ta sredstva so dodeljena projektom, ki ustrezajo zahtevam EU in državnim razvojnim programom. Da je Slovenija uspešna pri črpanju sredstev iz Strukturnih skladov in Kohezijskega sklada, že sami zase govorijo izpeljani projekti in velike table ob gradbiščih, ki jih lahko zasledimo po vsej Sloveniji.²⁵

V pogovoru z znanci, prijatelji in na podlagi ankete sem ugotovila, da veliko ljudi sploh še ni slišalo za strukturne sklade in tematiko, povezano z njimi, ali pa imajo do njih negativen odnos. Gospod Primož Lozej, ki že eno leto aktivno deluje na področju strukturnih skladov v podjetju Projekt d. d., Nova Gorica, katero pripravlja dokumentacijo za projekte, mi v intervjuju²⁶ zaupa svoje izkušnje. Pravi, da se ljudje ne zanimajo za to tematiko, čeprav se dnevno srečujejo z njo, menijo, da EU nič ne prispeva, da se Slovenija razvija in postaja primerljiva z drugimi regijami. Čeprav meni, da je seznanjenost ljudi o skladih in kohezijski politiki vse večja, krivce za negativno pojmovanje vloge strukturnih skladov vidi v javnosti in v medijih. Le-ti posredujejo informacije, da je Slovenija neuspešna pri črpanju evropskega denarja in da so administracijski postopki dolgotrajni in zapleteni. Ljudi bolj zanimajo končni, vidni rezultati in kolikšna je finančna pomoč. Prav tako kar nekaj ljudi meni, da so strukturni skladi naložbeni skladi in da se da z njimi zaslužiti.

V programskem obdobju 2004–2006 je bila strategija obveščanja javnosti del Enotnega programskega dokumenta (EPD). V Programskem dopolnilu je bila strategija precej ohlapno opredeljena in ni bila naprej razvita v komunikacijskem načrtu, temveč se je izvajala preko letnih projektov tehnične pomoči obveščanja javnosti upravičencev, pri čemer je bilo spremljanje zelo oteženo, predvsem s finančnega vidika.

²⁵ Med potekom gradbenih del mimoidoče pogosto zanima, kaj nastaja pred njihovimi očmi, tako so panoji dober način za informiranje o sofinanciranju projektov iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada. Velikost panojev mora biti ustrezna obsegu investicije, primer table se nahaja v poglavju 10, priloga G, slika G.1.

²⁶ Celoten intervju je v prilogi (Priloga D).

V nalogi obravnavam tri poglede na strukturne sklade in kohezijsko politiko: mnenje ljudi, poročanje v medijih in mnenje strokovnjaka. Najobširnejša je obravnavo medijskih vsebin.

Skozi analizo lahko prvo in drugo postavljeno tezo delno potrdim, saj medijske vsebine obravnavajo, informirajo končne upravičence, potencialne nosilce, pobudnike in splošno javnost s tematiko strukturnih skladov in njeno politiko. Pri tem moramo upoštevati, da je zajeta samo ena od strategij obveščanja in informiranja. Prvo in drugo delovno tezo lahko potrdim le delno, ker je kvaliteta podanih informacij vprašljiva, saj so le-te napačne, nejasne in ljudem nerazumljive. Na tak način se preko tiskanih medijev, radia, televizije informira končne upravičence, potencialne nosilce in uporabnike o možnostih, ki jih ponuja pomoč iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada EU. Prav tako je širša javnost seznanjena z vlogo skladov EU. Javnost ni toliko seznanjena z vlogo EPD-ja, saj je v ospredju v analiziranih vsebinah prihodnja finančna perspektiva in poročanje o projektih. Pri analiziranih medijskih vsebinah gre predvsem za »rutinske kanale«²⁷, kar pomeni, da se javnosti posredujejo informacije, katere se zbira s sporočili za javnost, na novinarskih konferencah, na nespontanih in napovedanih dogodkih – pri čemer je pobudnik obveščanja vir informacij (v večini primerov SVLR). Tretjo tezo, da so mediji bolj usmerjeni k negativnemu poročanju in negativni obravnavi strukturnih skladov in kohezijske politike, lahko potrdim. Negativnost je podana predvsem z očitki o zamujanju razpisov, z nerealiziranimi projekti in (pre)slabim črpanjem finančnih sredstev.

Opazam, da so v analiziranih vsebinah skladi redkeje omenjeni poimensko, se pravi ESRR, ESS, EKOJS, FIUR in Kohezijski sklad, ampak se uporabljajo skupna poimenovanja strukturni skladi. EKOJS, FIUR – sama kmetijska in ribiška politika se v letu 2007 v medijih ne pojavlja pogosto. V ospredju je kohezijska politika, druga finančna perspektiva, projekti, razpisi.

Prav tako so premalokrat predstavljeni razpisni pogoji in administracijski postopki, ki so potrebni ob prijavi projektov.

V medijskih objavah, kjer je glavni akter neka kredibilna oseba, strokovnjaki, so podatki navedeni najbolj točno in najbolj pozitivno. Radijske in televizijske oddaje so vedno bolj pozitivne – saj je skoraj vedno prisoten strokovnjak s področja strukturnih

²⁷ Melita Poler Kovačič (2004, 694–695) govori o dveh kanalih zbiranja informacij: 1. *Aktivni novinarski kanali*: novinarjevo lastno preiskovanje in raziskovanje, dejavno iskanje informacij, ki poteka na novinarjevo ali urednikovo pobudo. 2. *Rutinski kanali*.

skladov – kot pa vsebine v tiskanih medijih. O čezmejnem sodelovanju poročajo predvsem lokalni mediji, na primer Ra Koper, Primorske novice o sodelovanju z Italijo. V primerih, kjer v objavah izstopajo posamezne občine, je poročanje velikokrat negativno, saj gre predvsem za kritiko velikosti projekta (da samo večji projekti uspejo na razpisih). Kritike gredo na račun neuspešnih prijav občin na razpisih in s tem možnost zaostanka v razvoju oz. nujnosti iskanja drugih virov financiranja. Pri poročanju o razpisih se ne moremo izogniti navajanju zamujanja razpisov. Problem je prezentacija posredovanih informacij v medijih, saj lahko napačne, izkrivljene informacije privedejo do napačnega, negativnega mnenja. Predvsem v tiskanih medijih je veliko negativnih, pesimističnih, skeptičnih naslovov, večkrat se pojavljajo tudi naslovi, ki lahko privedejo do napačnega razumevanja. Da bi lahko govorili o stalnem toku možnega evrocinizma, bi bila potrebna analiza medijskih vsebin v daljšem časovnem obdobju.

Moje mnenje je, da je slovenska javnost vedno bolj informirana, vendar pa je nad skladi »senca« preteklosti - še vedno se jih povezuje z negativnimi pojmi. Tako mediji pogosteje poročajo o težavah, s katerimi se srečuje Slovenija pri črpanju – zamujanje razpisov, nezmožnost črpanja, prepočasno črpanje, neuspešni projekti. Razlogi so predvsem v neizobraženosti novinarjev, nepoznavanje tematike pri ljudeh, neodobravanje EU politike. Pesimizem v medijih izvira predvsem iz prejšnjih negativnih izkušenj in nepoznavanja teme na slovenskih tleh.

Informiranost o postopkih in možnostih je slaba, saj ljudje ne vedo, kje so možnosti in kako priti do razpoložljivega denarja.

Strinjam se z uvodnim delom v Komunikacijskem načrtu informiranja in obveščanja javnosti o izvajanju operativnih programov v programskem obdobju 2007–2013, kjer SVLR navaja ugotovitve iz prejšnjega obdobja:

»Izkazalo se je, da je slovenska javnost zelo dobro obveščena o prisotnosti evropskih sredstev v Sloveniji, ki se črpajo iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada, vendar pa se ne zaveda dovolj dobro pozitivnih učinkov te pomoči, na kar se bomo osredotočili v novem programskem obdobju« (Komunikacijski načrt informiranja in obveščanja javnosti o izvajanju operativnih programov v programskem obdobju 2007–2013, 2007: 5). Tako ima SVLR v komunikacijskem načrtu zapisano:

Z namenom boljše in podrobnejše seznanjenosti novinarjev v Sloveniji s črpanjem sredstev KS, ESRR in ESS, izvedenimi operacijami kot tudi s samim postopkom pridobivanja sredstev bo organ upravljanja v programskem

obdobju 2007–2013 poleg obveščanja v okviru novinarskih konferenc in sporočil za javnost dal večji poudarek tudi briefingom oz. neformalnim srečanjem novinarjev s predstavniki organa upravljanja. Na ta način želimo pridobiti dodatno zaupanje novinarjev, zagotoviti dodatno transparentnost glede izvajanja postopkov pridobivanja oz. črpanja evropskih sredstev in nenazadnje tudi bistveno prispevati k odpravi napačnega poročanja o črpanju evropskih sredstev zaradi nepoznavanja samega sistema (Komunikacijski načrt informiranja in obveščanja javnosti o izvajanju operativnih programov v programskem obdobju 2007–2013 2007, 17).

V prihodnje je potrebno delati na pozitivni medijski prepoznavnosti strukturnih skladov in kohezijske politike ter približevanju tematike ljudem. Sodelovanje SVLR-ja z novinarji in mediji bi moralo biti pogostejše, novinarji bi morali biti usmerjeni k pravilnemu – pozitivnemu navajanju. Taka strategija pa zahteva večje število usposobljenega kadra.

Neznanje o tematikah strukturnih skladov in kohezijske politike je glavni razlog za negativno videnje tematike. V medijih imamo na razpolago skromne, nepreverjene informacije, ki nam ne ponujajo zadostno širokega spektra. Tako imajo ljudje napačne predstave in razlage o strukturnih skladih in temah, povezanih z njimi. Razlaga sistema črpanja bi morala biti enostavnejša.

V prihodnje predlagam primerjavo prejšnje in nove finančne perspektive: ali bo nov komunikacijski načrt uspešnejši, ali se bo prepoznavnost izboljšala, ali se bo mnenje javnosti spremenilo, ali se bomo Slovenci bolj zavedali, da smo del Evrope? Prav tako bi bilo potrebno za boljšo razumevanje odnosa do skladov in kohezijske politike proučiti prisotnost evropske identitete. Vprašati bi se morali, na katerih področjih in katere projekte dejansko potrebuje Slovenija, da bo njihov izkoristek optimalen. Ključ do razvoja imamo, potrebujemo usposobljen kader in perspektivne razvojne programe.

9 LITERATURA

- Broom, Glen M., Shawna Casey in James Ritchey. 1999. V smeri koncepta odnosov med organizacijo in javnostmi. *Teorija in praksa* 36 (4): 530–543.
- Bučar, Maja, Primož Karnar, Anja Marija Ciraj in Sabina Kajnič. 2007. *Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščen vir?* Ljubljana: FDV.
- Dearing, James W. in Everett M. Rogers. 1996. *Agenda Setting*. London New Delhi: Sage Publications.
- *Delo*. 2007. Poziv novinkam v EU, naj pospešijo porabo sredstev, (25. september).
- *Delo*. 2007. Slovenija zamuja s črpanjem iz evropskega socialnega sklada, (19. september).
- *Delo*. 2007. Zamuda: je ali je ni?, (26. marec).
- *Delo*. 2007. Zaposlitveni pakt za zniževanje brezposelnosti, (6. december).
- *Delo FT*. 2007. Razdeljen ves razpisani denar za turizem, (14. november).
- *Delo FT*. 2007. Slovenija lahko na izbranem področju postane vodilna, (01. oktober).
- *Delo FT*. 2007. Usmeritev v razvoj pravih projektov je pomembnejša od uspešnosti črpanja na razpisih pridobljenih sredstev, (29. oktober).
- Evropska komisija. 2000. *Practical guide to communicating on the structural funds 2000-2006*. Dostopno prek: <http://www.northernperiphery.net/managers/Library/Reference%20documents/EC%20Practical%20Guide%20to%20Communication%0June%2004.pdf> (20. maj 2008).

- *Evropska komisija v Sloveniji*. Dostopno prek: http://ec.Europa.eu/slovenija/index_sl.htm (25. september 2008).
- Ferfila, Bogomil in Marta Kos. 2002. *Politično komuniciranje*. Ljubljana: FDV.
- Habermas, Juergen. 1989. *Strukturne spremembe javnosti*. Ljubljana: ŠKUC.
- Jenei, Gyorgy, ur., Alexei Barabashev in Frits van den Berg. 2004. *Institutional Requirements and problem Solving of the Enlarged European Union and its Neighbours*. Slovakia: NISPAcee.
- Jensen, Klaus Bruhn in Karl Eric Rosengren. 1996. Pet tradicij iskanja občinstva. *Teorija in praksa* 33 (2): 308-331.
- Kanič, Ivan. 2006. Terminološki kotiček: sopomenke in protipomenke. *Knjižnica* 50 (1-2): 225-230.
- Kessler, Lauren in Duncan McDonald. 1992. *The search: Information Gathering for the Mass media*. Wadsworth, Balmont, California: Publishing company.
- Lozej, Primož. 2008. Intervju z avtorjem. Ljubljana, 10. julij.
- Luthar, Breda. 2004. Ljudstvo: uporaba anket javnega mnenja v novinarstvu. *Teorija in praksa* 41 (3-4): 663-677.
- Mcquail, Denis. 1985. *Mass communication theory: An introduction*. United States of America: Sage Publications.
- Mcquail, Denis. 2004. *Mcquail's Reader in Mass Communication Theory*. London: Sage publications.
- Mrak, Mojmir, ur., Maruša Mrak in Vasja Rant. 2004. *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: COPIS.

- *O določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1164/94 o ukrepih informiranja in obveščanja javnosti v zvezi z dejavnostmi Kohezijskega sklada. Uredba Komisije (ES) 621/2004. Dostopno prek: http://www.kohs.mop.gov.si/uploads/media/Uredba_62104_informiranje_in_obvescanje_javnosti_03.pdf (24. maj 2008).*
- *O pravilih za izvajanje o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu. Uredba Sveta (ES) 1083/2006. Dostopno prek: http://www.uni-lj.si/files/ULJ/userfiles/ulj/razis_razv_projekti/ESS/UredbaES1083-2006.pdf (19. junij 2008).*
- *O pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu ter Uredbe Sveta (ES) št. 1080/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj. Uredba Sveta (ES) 1828/2006. Dostopno prek: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docofficial/regulation/pdf/2007/fsfc/ce_1828\(2006\)_sl.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docofficial/regulation/pdf/2007/fsfc/ce_1828(2006)_sl.pdf) (19. junij 2008).*
- *O splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu. Uredba Sveta (ES) 1083/2006. Dostopno prek: http://www.uni-lj.si/files/ULJ/userfiles/ulj/razis_razv_projekti/ESS/UredbaES1083-2006.pdf (25. maj 2008).*
- *O splošnih določbah o Strukturnih skladih. Uredba Sveta (ES) 1260/1999. Dostopno prek: <http://eurolex-europa.eu/LexUriServ.do?uri=DD:14:01:31999R1260:SL:PDF> (17. maj 2008).*
- *O ukrepih informiranja in obveščanja javnosti, ki jih izvajajo države članice v zvezi s pomočjo iz strukturnih skladov. Uredba Komisije (ES) 1159/2000. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/u1159_2000.pdf (20. maj 2008).*

- Oblak, Tanja. 2000. Problematizacija modela prednostnega tematiziranja; Primer analize medijskega poročanja o vstopanju Slovenije v EU. *Teorija in praksa* 37 (1): 96–115.
- Petzold, Wolfgang, Paul Skorubski, Ulrike Wisser in Vanja Hazl. 2000. *Priročnik o strukturnih pomočeh Evropske skupnosti*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Plevnik, Danko. 1986. *Informacija je komunikacija*. Zagreb: rz cdd ssoh.
- Poler Kovačič, Melita. 2004. Novinarska rutina in (pre)moč uradnih virov informacij. *Teorija in praksa* 41 (3–4): 690–702.
- Poljšak, Mateja. 2007. *Vpliv časopisja na izoblikovanje »evropske« identitete pri Slovencih v 20. stoletju*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
- Pušnik, Maruša. 2004. Novičarsko upravljanje z javnim mnenjem. *Teorija in praksa* 41 (3–4): 678–689.
- Radio Slovenija, 1. program. 2007. *Studio ob 17-ih*. Ljubljana, 23. januar.
- Riffe, Daniel, Stephen Lacy in Frederick G. Fico. 2005. *Analyzing media messages: using Quatitative Content Analysis in Research*. New Jersey, London: Publishers Mahwah.
- Rojec, Matija in Peter Wostner, ur. 2004. 2004. *Enotni programski dokument za začetnike 2004–2006*. Ljubljana: SVRP.
- Rojšek, Nataša. 2007. *Informiranje in obveščanje javnosti na primeru strukturnih skladov EU v Sloveniji*. Magistrsko delo. Ljubljana: FDV.
- Serajnik Sraka, Nada in Branko Vidrih. 2001. Vladni odnosi z javnostmi: Model organiziranosti vladnih odnosov z javnostmi v Sloveniji. *Teorija in praksa* 38 (4): 650–674.

- Smelser Neil J., ur. in Paul B. Baltes ur. 2001. *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. Amsterdam: Elsevier.
- Sorlin, Pierre. 1994. *Mass media*. London, New York: Routledge.
- Splichal, Slavko, ur. 2007. *Komunikološka hrestomatija 3*. Ljubljana: FDV.
- *Spremljanje medijev*. Dostopno prek: www.klipping.si (2. junij 2008).
- *Strukturni skladi v Sloveniji 2004–2006*. Dostopno prek: <http://euskлади.gov.si/eng.html> (22. maj 2008).
- *Strukturni skladi v Sloveniji 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.euskлади.si/> (22. maj 2008).
- SVLR. 2007. *Klipping–medijsko poročanje o strukturnih skladih in kohezijski politiki v letu 2007*. Interno gradivo.
- SVLR. 2008. *Komunikacijski načrt informiranja in obveščanja javnosti o izvajanju operativnih programov v programskem obdobju 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.euskлади.si/publikacije/navodila/2007–2013> (12. julij 2008).
- SVLR. 2008. *Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.euskлади.si/publikacije/OP/2007-2013/> (5. september 2008).
- SVLR. 2007. *Navodila organa upravljanja za informiranje in obveščanje javnosti o kohezijskem in strukturnih skladih v programskem obdobju 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.euskлади.si/publikacije/navodila/download/navodila%20za%20informiranje%20in%20obvescanje.pdf> (21. maj 2008).

- SVRP. 2004. *Priročnik za izvajanje akcijskega načrta obveščanja in informiranja javnosti o Strukturnih in Kohezijskem skladu EU*. Dostopno prek: http://euskлади.gov.si/skladi/3dok_3.html (12. julij 2008).
- Šef, Igor. 2002. *Strukturni skladi - način pomoči manj razvitim članicam Evropske Unije*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
- Tsipouri, Lena. 2002. *Final Report for the Thematic Evaluation of the Information Society*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/doc/information_society.pdf (15. junij 2008).
- Turow, Joseph. 1999. *Media Today: An introduction to Mass communication*. Boston. New york: Mifflin Company.
- TV Slovenija, 1. program. 2007. *Novice*. Ljubljana, 12. januar.
- TV Slovenija, 1. program. 2007. *Novice*. Ljubljana, 19. maj.
- Ungern Stenberg, Sara in Claes von Ungern Stenberg. 1999. Paper Consumption and information media. *Journal of information Science* 25 (3): 229–233.
- *Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013*. Ur. l. RS 41/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200741&stevilka=2224> (3. junij 2008).
- *Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski Uniji*. Dostopno prek: <http://evropa.gov.si/proracun/financna-perspektiva> (20. avgust 2008).
- Wbi Development studies. 2002. *The right to tell: the role of mass media in economic developement*. Washington (D.C.): World Bank, cop.

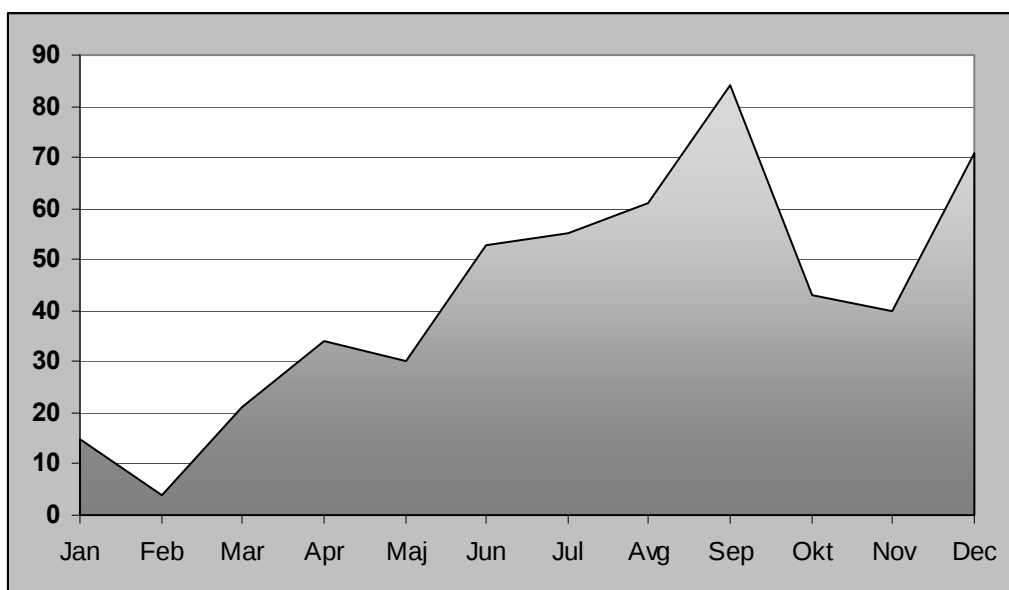
- Zaller, R. John. 1992. *The nature and origins of mass opinion*. United States of America: Cambridge University Press.

PRILOGA A: Grafični prikaz analiziranih medijskih vsebin

Tabela A.1: Pregled objav po medijih in mesecih

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	
DELO	1	2	2	5	4	12	12	10	8	8	8	12	84
RA SLO 1	2		1	6	1	13	6	15	13	7	4	6	74
VEČER	2	1	1	3	5	4	10	11	9	7	6	11	70
DNEVNIK			5	2	2	2	5	3	8	3	4	4	38
FINANCE	1		1	3	4	4	3		12	1	3	6	38
TV SLO 1	1		1	2		3	3	8	4	3		6	31
PRIMORSKE NOVICE		1	1	2	2	2	3	1	3	2	5	6	28
RADIO KOPER			2	3									5
ŠTAJERSKI TEDNIK				3			1				1		5
DOLENJSKI LIST				2		2							4
GORENSKI GLAS	1				1				1				3
NOVI TEDNIK CELJE				1	1					1			3
MLADINA									1	1			2
POP TV								1				1	2
RADIO PTUJ				2									2
VESTNIK MS	1		1										2
DEMOKRACIJA									1				1
DIREKT							1						1
INFO TV	1												1
KANAL A - SVET					1								1
MAG								1					1
RADIO EVROPA										1			1
SLO. NOVICE									1				1
SKUPAJ	10	4	15	34	21	42	44	50	61	34	31	52	398

Graf A.1: Prikaz trenda števila objav po mesecih

PRILOGA B: Zgodovinski pregled razvoja strukturnih skladov

Tabela št. B.1: Zgodovinski pregled razvoja strukturnih skladov

Leto	Dogodek
1957	Pogodba EGS: 123 in 124 člen k ESS
1958	Ustanovitev ESS-ja in EKUJS-a
1961	Prvo plačilo iz ESS-ja (blagajna za izravnavo)
1971	Prva reforma ESS (regije, ciljne skupine, sektorji)
1975	Ustanovitev ESRR
1977	Druga reforma ESS (prednost za ciljna področja, diferenciacija načel pomoči)
1983	Tretja reforma ESS (prednost za ciljna področja in brezposelne mlade)
1985	Z uvedbo »integriranih programov za Sredozemlje« se za južno Francijo, južno in osrednjo Italijo in Grčijo prvič pojavijo večletni, integrirani programi Strukturnih skladov.
1986/87	Enotna evropska listina: strukturna politika (»gospodarska in

	socialna kohezija) se utemelji v Pogodbi o ES.
1988	• Sklep evropskega sveta za podvojitev Strukturnih skladov med leti 1987 in 1992 (»Delors I«); • Reforma Strukturnih skladov: uvedba 5 prednostnih ciljev in 12 Pobud skupnosti, kakor tudi oblikovanje večstopenjskega postopka načrtovanja, uvedba večletnih načrtov, načela partnerstva, dopolnjevanja, koordinacije in ocenjevanja; • ESS prejme regionalno stopnjene kriterije za podpiranje s težišči v boju proti dolgoročni brezposelnosti in vključevanju mladih v delo (Cilj 3 in 4).
1989–93	Izdatki Strukturnih skladov se povečajo s 7,9 na 20,5 milijard evrov na leto (oz. sorazmerno v proračunu Skupnosti z 19,5 % na 31,6 %).
1991/92	Ratifikacija oz. veljavnost Maastrichtske pogodbe: dopolnitev 123. člena Pogodbe o ES (o ESS) za lažje »prilagajanje industrijskim procesom spreminjanja in spremembam proizvodnih sistemov (...) s pomočjo poklicnega izobraževanja in šolanja« (od leta 1994 nov »Cilj 4« ESS).
1993	• Reforma Strukturnih skladov: ohranitev najpomembnejših ciljev in načel reforme iz leta 1988, uvedba Kohezijskega sklada (za Irsko, Grčijo, Španijo in Portugalsko); število Pobud Skupnosti se zviša na 14, • ESS prejme nov Cilj 4 (»prilagoditev delojemalcev na industrijske spremembe«).
1995	Z vstopom Švedske, Finske (in Avstrije) se uvede nov Cilj 6 Strukturnih skladov (»spodbujanje razvoja in strukturno prilagajanje področij z zelo nizko gostoto«).
1994–99	Izdatki Strukturnih skladov se zvišajo z 15,9 na 31,2 milijarde evrov na leto (oz. s 26,8 na 36,1 % proračuna Skupnosti).
1997	• Ratifikacija Amsterdamske pogodbe: izvedbeni sklepi (uredbe) za ESS (zdaj: 146.–148. člen ESS) sodijo v »postopek soodločanja« in s tem v veliki meri na področje sodelovanja Evropskega parlamenta; • politika zaposlovanja postane del Pogodbe ES;

	• »Agenda 2000«: Komisija zahteva pred ozadjem širitve EU koncentracijo ciljev in sredstev ter 275 milijard EUR za Strukturne sklade med leti 2004–2006
1999	• Sklep Evropskega sveta k » Agendi 2000«: 195 milijard EUR za Strukturne sklade, 18 milijard EUR za Kohezijski sklad in okoli 22 milijard za države kandidatke za pomoč strukturne politike; • reforma Strukturnih skladov: koncentracija skladov na tri cilje, na prebivalstvo na območjih z 51 % na 40 % prebivalstva EU in števila Pobjus Skupnosti s 14 na 4; okrepitev finančne kontrole in vrednotenja Strukturnih skladov; • določitev novega koncepta ESS (Cilj 3: pomoč prilagajanja in modernizacija politik in sistemov izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja) v okviru nove politike zaposlovanja EU v povezavi s »smernicami« in z »nacionalnimi akcijskimi programi«.
2000-2006	V skladu z načrtom so se sredstva Strukturnih skladov med leti 2000 in 2006 zmanjšala z 29,4 na 26,7 milijard EUR na leto (sorazmerno z 32% na okoli 30% proračuna EU).

Vir: *Priročnik o strukturnih pomočeh Evropske skupnosti* (2000, 23-24).

PRILOGA C: Tabela dodeljenih sredstev v kohezijski politiki v letih 2007–2013

Tabela C.1: Razdelitev evropskih sredstev v finančni perspektivi 2007–2013

	Operativni program	Sklad	Sredstva EU (v €, tekoče cene)	%	%	%
1	OP za krepitev regionalnih razvojnih potencialov	ESRR	1.709.749.522	40,7	41,7	63,6
2	OP razvoja človeških virov	ESS	755.699.370	18	18,4	28,1
		KS	1.411.569.858	33,6	34,4	
3	OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture	ESRR	224.029.886	5,3	5,5	8,3
		Skupaj	1.635.599.744	38,9		
4	Čezmejni in medregionalni operativni programi	ESRR	96.941.042	2,3		
5	Transnacionalni operativni programi	ESRR	7.315.278	0,2		
	Skupaj:		4.205.304.956	100	100	100

Vir: Spletna stran o strukturnih skladih v Sloveniji 2007–2013

PRILOGA D: Intervju

Intervju s Primožem Lozejem, Projekt d. d., Nova Gorica (Ljubljana, 10. julij 2008)

1. Kakšne so vaše izkušnje z ljudmi, ali vedo kaj so strukturni skladi, kohezijska politika?

Ljudje so zmeraj bolj seznanjeni s strukturnimi skladi in kohezijskim politiko. Zdi se mi, da nekako okvirno poznajo problematiko. Npr. vedo, da so strukturni skladi nekakšna pomoč, s katero EU financira določene projekte. Zatakne pa se že, ko je treba naštetiti vse štiri strukturne sklade. Skratka v letu in pol, kolikor delam na tem področju, sem zaznal, da so ljudje vse bolj in bolj seznanjeni s strukturno politiko, predvsem iz medijev in iz informativnih tabel, katere se nahajajo ob gradbiščih, pri katerih gre za projekte, financirane iz strukturnih skladov. Opažam tudi, da sem pred letom še dobival vprašanja, kje delam in v katere sklade se spleča vlagati. Sedaj ljudje vedo povedati, da so strukturna politika in skladi nekakšna pomoč, s katerimi se financira projekte. Je pa

res, da se ljudje na splošno ne zanimajo za to tematiko in nekateri menijo, da se jih EU in njene politike ne tičejo ter da EU ne naredi nič za Slovenijo. Mislim, da je problem v tem, da se v medijih nenehno širijo informacije, da Slovenija črpa premalo iz teh skladov.

Pred kakšnim letom sem še dobival zanimive izjave na vprašanje, kaj so strukturni skladi, sedaj je tega vedno manj.

Enkrat me je nekdo vprašal, s čim se ukvarjam v službi. Jaz sem mu res nekoliko na hitro odgovoril, s strukturni in kohezijskim skladom. Nakar je sogovornik z velikim zanimanjem vprašal: »Ti v katere sklade pa se trenutno spleča vlagat?«

2. Menite, da so informacije o strukturnih skladih, strukturni politiki v medijih napačne, nezadostne?

Lahko da so bolj splošne, kar je razumljivo. Mediji verjetno ne bodo ljudi morili s podrobnostmi.

Sam zasledim veliko informacij v medijih, verjetno zato, ker se s strukturnimi skladi ukvarjam.

3. S katerimi projekti je že sodelovalo vaše podjetje?

Trenutno smo zelo zaposleni z velikim Kohezijskim projektom »Varovanje vodnega vira Mrzlek in celovita oskrba prebivalstva s pitno vodo na območju Trnovsko–Banjske planote, Goriških Brd in Vipavske doline«. Projekt je razdeljen na 3 podprojekte. Projekt je vreden okoli 37 milijonov evrov. Vanj so vključne občine: MONG (??), Ajdovščina, Brda in Miren–Kostanjevica. Gre za obnovo in izgradnjo primarnih vodovodov, vodohramov, izgradnje dela kanalizacije in rekonstrukcijo Vodarne Mrzlek. Drugače smo sodelovali na tretjem javnem razpisu za prednostno usmeritev "Regionalni razvojni programi" v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete "Razvoj regij" z več projekti:

- Obnova ceste Dobrovo–Vipolže–meja Italija,
- Odvajanje in čiščenje odpadnih voda – kanalizacija Sebenje–Žiganja vas,
- Kanalizacija v naseljih Orehovica in Hrašče,
- Komunalna infrastruktura Zatočmin,
- Kanalizacija Divača – 2. faza.

Za te projekte smo izdelali DIIP (Dokument identifikacije investicijskega projekta) in CBA analizo (Analiza stroškov in koristi).

Vsi ti projekti so uspešno kandidirali na razpisih in pridobili finančna sredstva iz naslova strukturnih skladov in kohezijske politike.

4. Lahko navedete najpogostejše težave pri pripravi dokumentacije projektov?

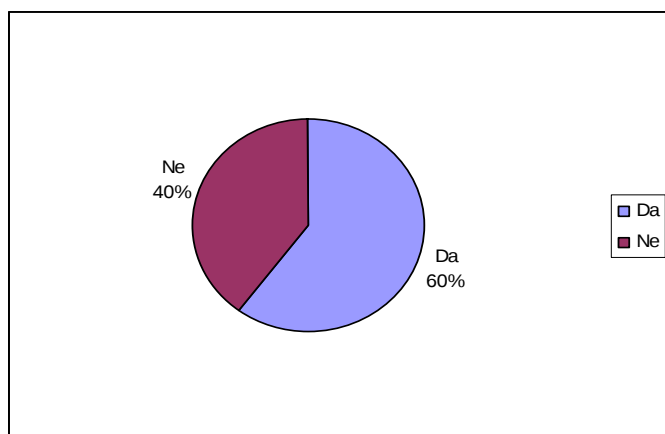
Najpogostejše težave so z naročnikom, v našem primeru občinami.

Predvsem s posredovanjem podatkov za izdelavo DIIP-a in CBA-ja. Največkrat se moramo zato angažirati kar sami.

PRILOGA E: Anketa

1. Ali ste že slišali za strukturne sklade?

Graf E.1: Prikaz poznavanja strukturnih skladov

2. Če da, kje ste že slišali za strukturne sklade?

Odgovori so bili:

- Ekonomska fakulteta,
- oglasi,
- ne vem,
- v medijih (šest odgovorov),
- prijateljica dela na tem,
- v službi (2 odgovora),
- tisk,
- na tv (3 odgovori),
- pri delu, v podjetju smo pridobili sredstva iz teh skladov,
- od prijateljice (3 odgovori).

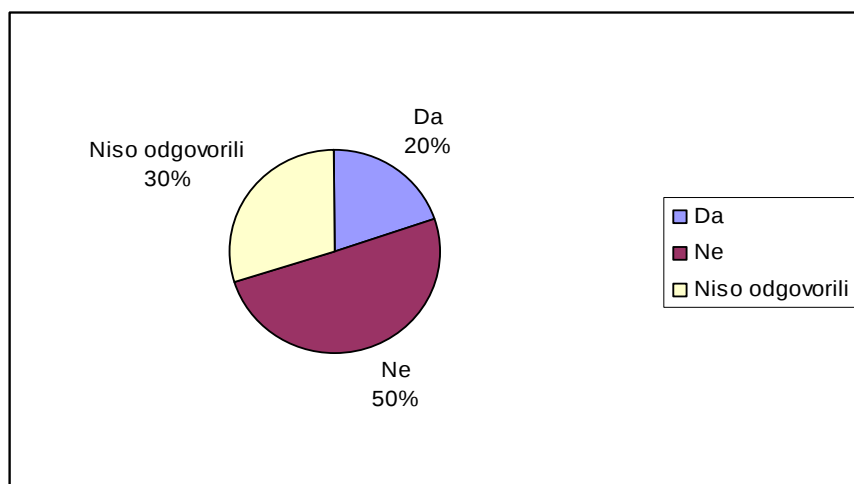
3. Poskusite razložiti, kaj so strukturni skladi.

Odgovori:

- Skladi s sredstvi (izvirajo iz proračuna EU), ki so namenjena sofinanciranju.
- Naložbe
- Ne vem (10 odgovorov)
- Finančni instrumenti EU za podporo državam članicam pri doseganju ekonomske kohezije (dva odgovora).
- Denar
- Nekaj, kar se nadgrajuje.
- To so sredstva, ki nudijo nepovratna sredstva za določene naložbe.
- Evropski denar, ki se ga lahko dobi po celem kupu birokracije.
- Nekaj v zvezi s strukturo in skladi.
- Naložbe

4. Ali ste že slišali za projekt, ki je bil sofinanciran s pomočjo strukturnih skladov?

Graf E.2: Prikaz poznavanja projektov

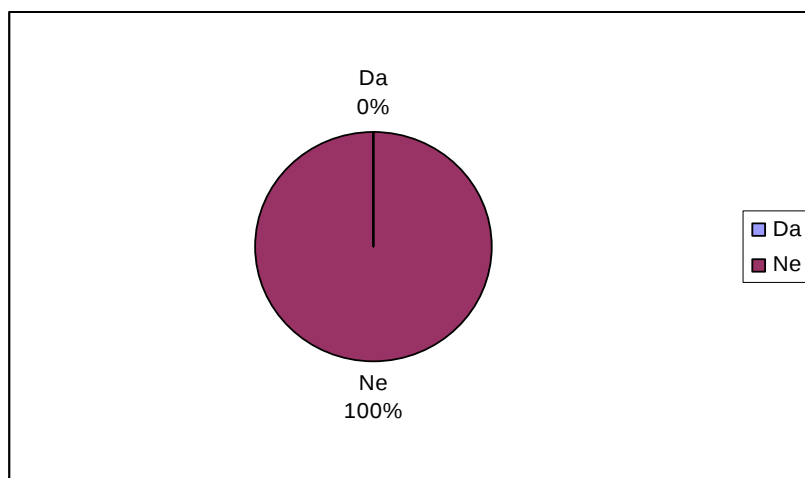
5. Če da, kje in kateri projekt?

Odgovori:

- Tehnopolis v Celju, OIC Podkraj v Hrastniku
- Regionalno in horizontalno stičišče nevladnih organizacij v Pomurju
- Apartmajsko naselje Snovik
- Vaški vodovod na Trnovem pri Novi Gorici
- Ne vem (14 odgovorov)

6. Ali ste že slišali za Evropski programski dokument (EPD)?

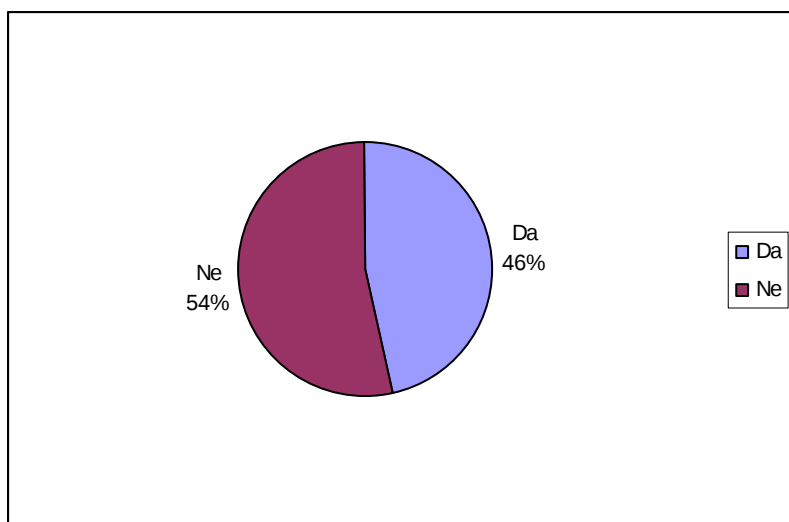
Graf E.3: Prikaz poznavanja EPD-ja

7. Če da, kje?

8. Ali ste že slišali za kohezijsko politiko?

Graf E.4: Prikaz poznavanja kohezijske politike

9. Če da, kje ste že slišali za kohezijsko politiko?

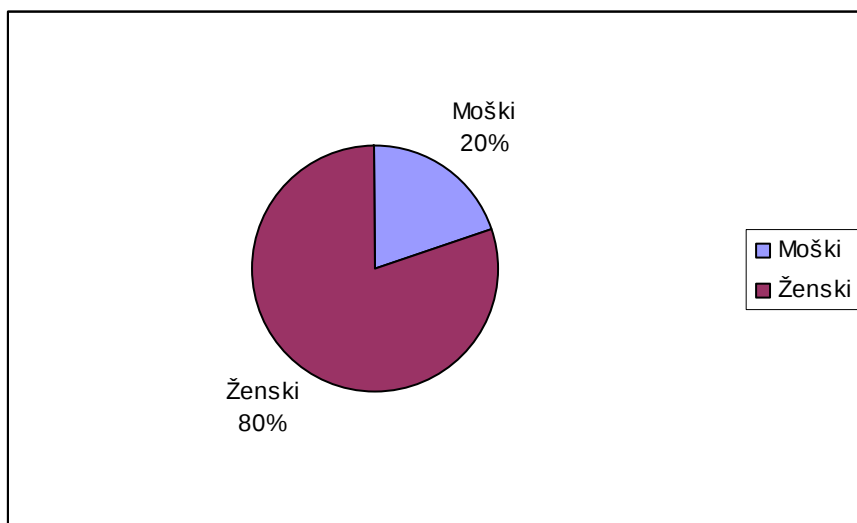
Odgovori:

- Ekonomska fakulteta, časopisi,
- v službi,
- v medijih,
- na tv,
- na seminarju,
- internet,
- na fakulteti (dva odgovora),
- ne vem, se ne spomnim (trije odgovori).

10. Starost: ____

11. Spol

Graf E.5: Spol anketirancev

PRILOGA F: Primeri prikaza realiziranih projektov

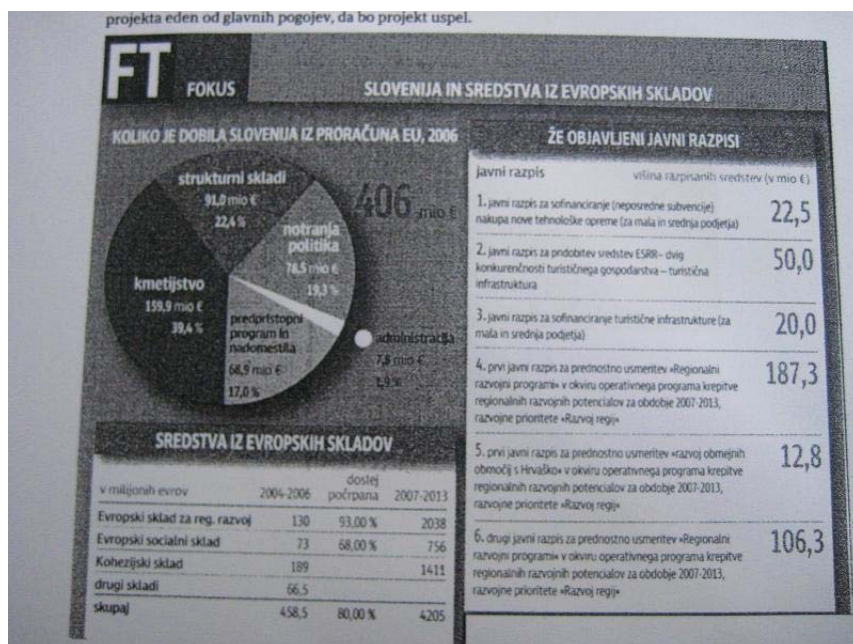
Slika F.1: Prikaz realiziranih projektov

KAJ PRI NAS SOFINANCIRAJE EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ (ESSR)	
NAZIV PROJEKTA	VIŠINA SOFINANCIRANJA (v EUR)
Športni center Planica	3.108.312
Kajakaški center Solkan	455.267
Hotel Astoria	1.477.216
Hipodrom Lipica	129.361
Rekonstrukcija igrišča za golf Lipica	640.544
Športno-prireditveni center Maribor	4.339.843
Vitalizacija Ptujkega jezera	654.200
Sprehajalna in kolesarska steza Odranci-Lipa	91.637
Bazen Ruše	809.548
Skupaj sofinancirano iz ESSR	11.705.928

Vir: Ministrstvo za šolstvo in šport

Vir: *Delo* (2007, 25. september).

Slika F.2: Grafični prikaz sredstev pridobljenih iz strukturnih skladov

Vir: *Delo FT* (01. oktober).

Slika F.3: Prikaz financiranih projektov

nje naložb do drugega odpiranja prijav (v začetku oktobra), jih je denar prejelo 13 – skupaj dobrih 25,5 milijona evrov za naložbe v skupni višini nekaj več kot 100 milijonov evrov. Glede na to, da so po dveh

direktorata za turizem na gospodarskem ministrstvu. Ministrstvo ima namreč v finančnem obdobju 2007–2013 za turistične naložbe na voljo skupaj 145 milijonov evrov. Hribar je še dejal, da bodo po vsej verjetnosti ta denar razdelili čim

zmogljivostim, gradnjo in prenovo žičnic ter umetno zasneževanje, gradnjo igrišč za golf in zabaviščne parke.
M. G., M. Ro.

Sofinancirane turistične naložbe iz evropskega sklada

Rezultati drugega odpiranja javnega razpisa

Ime naložbe	predračunska vrednost brez DDV	višina sofinanciranja
1. Novogradnja na območju Hotela Marita	6.706.192	1.480.558
2. Razširitev hotela Arena	4.950.000	1.697.500
3. Prenova in dozidava hotela Lucija	12.896.000	2.941.415
4. Gradnja štirisedežnic Orlova glava in Brunarica	4.990.000	1.708.000
5. Gradnja nadomestnega motela, Simonov zaliv	3.576.795	820.224
6. Terme Dolenjske Toplice, prizidek hotela Kristal s povezovalnim hodnikom do Balnee	13.986.627	3.274.173
7. Lifestyle hotel Drnča, obnova dvorca in gradnja Medicinsko lepoticnega centra	9.808.044	2.740.542
8. Gradnja wellness centra	7.333.874	2.340.000
9. Rimske terme - Wellness center	20.079.948	4.000.000
10. Rimske terme - nastanitvene zmogljivosti 2. faza	3.432.696	1.081.594
11. Prenova šport hotela na Pokljuki	1.607.614	336.903
12. Hotel Topolšica	5.182.159	1.260.000
13. Hotel Soča - Rogaška Slatina	6.645.317	1.846.250
Skupaj	101.195.266	25.527.159

DELO Vir: Ministrstvo za gospodarstvo

Vir: *Delo* FT. 2007. Razdeljen ves razpisani denar za turizem, (14. november).

PRILOGA G: Primer informacijske table

Slika G.1: Tabla, ki informira o projektu izgradnje ceste in finančni pomoči iz Kohezijskega sklada

Avtor: Darja Kralj, avgust 2008.